

20. august 2005

Kr. 10,-

70. årgang

ORGAN FOR MENTAL, SOSIAL OG ØKONOMISK NYORIENTERING

Nr. 7

VÅRT MÅL: Et fritt levende selvvirksomt samfunn
 VÅR METODE: Selvkontroll og hensynsløs, men objektiv kritikk
 VÅRT MIDDEL: Ny livsorientering bygget på Kristusimpulsen

MOTTO: Riv ned alle gjerder som skiller menneskene og hindrer dem fra å oppleve og erkjenne våre dype fellesinteresser innenfor vårt felles samfunn. Frem med helhetsfølelsen og totalitetsbevisstheten. Ned med partipolitikken og klassekampen. Frem med det frie levende selvvirksomme samfunn.

Foredrag på sommertreffet

Hvor står vi i forhold til en ny økonomisk samlivsform? Kan økt sosial kompetanse øke vår evne til å utvikle en ny økonomisk tenkemåte? Hva er sosialisering? Psi-feltets betydning.

Av Astrid Strømme

«Vi kan ikke være optimistiske på vegne av menneskehetens fremtid med mindre vi kan forestille oss en temmelig drastisk omstrukturering av det sosiale, økonomiske og politiske livet på planeten...»

Richard Falck (fra boken *Revolusjon i vitenskapen*, 2003)

Det opptar meg at det er så vanskelig å tenke nytt økonomisk – i alle fall i de baner som Totalitetsøkonomien legger opp til. Spørsmålet er: Kan det gjøres lettere å nå frem ved å sosialisere de unge på en annerledes måte?

Sosialisering handler om den prosessen hvor vi gradvis fra barnsben av lærer oss å leve i fellesskap med andre. Først er det familien vi forholder oss til, så er det barnehagen, skolen, arbeidsplasser osv...

Denne prosessen dreier seg ikke bare om å lære elementære kunnskaper som å lese og skrive. Det handler like mye om læring av:

- * tolerere andre
- * kunne samtale
- * kunne se andres behov
- * takle vanskelige situasjoner
- * kjenne seg vel i lag med andre personer, osv...

BDB sa slik: verden kommer ikke i orden før menneskenes innbyrdes forhold kommer i orden!

Pengeøkonomien bygger på en formell sosialisering. Det betyr at

det er lite rom for at du skal utvikle deg til en person som handler i 1. person. Formell sosialisering utvikler bare deler av din personlighet.

Totalitetsøkonomien må nødvendigvis bygge på en *uformell sosialisering*. Det betyr at du får utvikle *hele* din personlighet. Det betyr også at hele ditt tankeliv, både kraften, kunnskapen og verdiressursene får utvikle seg.

BDB mente at det måtte et helt nytt livssyn til. Det var *ikke* nok bare med en ny måte å forstå økonomi på. En bedre, nyttigere og riktigere måte å sosialisere barn og unge på må til, for at de som vokser opp, får et helhetlig og nytt livssyn på livet. Antagelig vil det lette arbeidet med en ny økonomisk livsform.

Dette foredraget skal også knyttes til den pågående revolusjonen i vitenskapen. BDB mente som kjent at det nye livssynet måtte bygge både på en ny vitenskapelig erkjennelse og bibelens sannheter. Revolusjonen i vitenskapen dreier seg nettopp om en grunnleggende og ny måte å forstå tilværelsen på.

Følgende bøker gir gode og opplysende bidrag til et nytt og holistisk livssyn:

* Revolusjonen i vitenskapen av Erwin Laszlo er kanskje den mest revolusjonerende...

* Boken Det 5. trinn. Veien til et nytt samfunn av Dag Andersen er også høyst aktuell.

Jeg nøster litt fra disse bøkene, og knytter samtidig til sosialiseringsteori fra en bok om sosialisering. Den er av Anton Hoem, og heter kort og godt sosialisering.

Totalitetsøkonomien av Bonde kommer vi heller ikke unna. Jeg skal belyse kort det helt sentrale i denne originale og nye måten å forstå økonomi på.

Hvordan skal vi forstå det vitenskapelige synet på verden som vi

har? Kanskje det kan bidra til å gjøre den nye holistiske livsforståelsen mer tilgjengelig, om vi kort gir noen riss av det dominerende i informasjonssamfunnet.

Hvordan har vi det egentlig? Er vi sunne, friske, optimistiske, glade og tilfredse mennesker? Hva preger dagens mennesker? Eller er vi bekymret for morgendagen? Har vi fred i verden? Eller er det krig og mye urettferdighet? Hva med all mobbingen i skolen? Slike spørsmål kan forstås ut i fra den måten hjernen arbeider på. Hjernens har tre ressurser som er knyttet til dagens samfunn, til det postmoderne samfunn. Tenkemåten fører til at vi lekende lett kobler oss inn på internett. Naboen behøver du ikke å besøke. Du kan bare sende dem en mail. Det går så mye fortore, og dere behøver slett ikke snakke sammen. Hvorfor snakke sammen? Er det ikke like greit at teknikken gjør det for oss? Det eneste vi snart har sammen er kjøpefellesskapet. Og det blomstrer!!

BDB kalte livssynet mekanistisk. Dette livssynet sosialiserte bare deler av vår personlighet. I N. Skarpe-teigs avhandling BDB's pedagogiske syn får vi greie på at BDB mente at en riktig sosialisering av de unge var viktigere enn noen gang. De unge måtte få lære seg kunsten å leve sammen i et samfunn. Han mente det var viktigere enn noen gang. Mekanisk kalte BDB det livssynet som bare *socialiserer* deler av vår personlighet.

Matti Bergstrøm sier at den vitenskapelige tenkemåten dominerer hele den vestlige verden. I praksis betyr det at vi ser på verden som en klokke, analyserer og plukker den fra hverandre i biter. Matematikeren og filosofen Descartes delte virkeligheten i to: en ytre, fysisk som naturvitenskapen i dag har undersøkt det meste om. Men vår indre verden, våre indre og åndelige ressurser har vi *ikke* kontakt med. *Matti Bergstrøm sier at det er den manglende kontakt med vår indre identitet, som er årsaken til problemene i informasjonssamfunnet.* Vitenskapen har skylden, sier han.

Men så skjer det: Vitenskapen sprenger sine egne grenser. De oppdager selv at brillene som de ser på verden med ikke holder mål lenger. Det gamle paradigmet duger *ikke* lenger til å forstå verden med. Selvmotsigelser og uforklarlige fenomene-

ner tårner seg opp. Anomalier, eller sykdomstegn defineres det som i vitenskapen. Uregelmessighetene er knyttet til oppdagelsen av holoner, koherente og korrelerte systemer. Dette dreier seg om fenomener som fungerer som organiske helheter som henger sammen med andre organiske helheter. *Holoner* henspiller til at noe både fungerer som en selvstendig og separat organisk helhet. *Koherent* henspiller på at noe er samstemt og tilpasset et mønster. Kort sagt: Vitenskapen gjennomlever for tiden et paradigmeskifte. I praksis betyr det at også vi andre gradvis kommer til å få samme forståelsen av livet.

Det er altså slik at vitenskapen har oppdaget at energifelt som opprettholder, skaper og samordner alt organisk liv. Den moderne vitenskapen har oppdaget et 5. felt, et helhetsfelt som forbinder og korrelerer alle ting i tid og rom. Alt henger sammen: kvanter, galakser, menn, dyr og menneskesinn osv. Psi-feltet, som det omtales som, er et uutgrunnet felt av bevissthet, fylt av uendelig intelligens og skaperkraft. Ervin Laszlo regner med at den nye og vitenskapelige forståelsen vil bli toneangivende i samfunnet i løpet av det 21. århundre. Det har allerede begynt å etablere seg i almenndannelsen. Spennende, ikke sant?

Hvilke konsekvenser har dette for oss? Hva betyr det? Har det noe med BDB's nye livssyn å gjøre? Det er logisk å tenke at dette er det livssynet som BDB etterlyste. Dag Andersen setter den tidlige kristendommen i forbindelse med det nye energifeltet, og sier at den 5. dimensjon er rettet inn mot Jesus sin lære. Det er derfor naturlig å konkludere med at den nye og vitenskapelige forståelsen av livet vil føre til frigjørelse av åndsmennesket i oss... (kristusbevisstheten).

Spørsmålet er: Hvordan kan vi nyttiggjøre oss og utvikle disse kref-

tene på best mulig måte? Kan vi sosialisere våre unger på en måte som frigjør og utvikler alle våre ressurser? Matti Bergstrøm omtaler disse ressursene som hjernens verdiressurser, mens Dag Andersen snakker om å utvikle de emosjonelle lovene. Sannsynligvis er dette to sider av samme saken. Spørsmålet er imidlertid: Er det uformell eller formell sosialisering som utvikler åndsmennesket? Anton Hoem har skrevet boken: *Sosialisering*. Jeg skal ta for meg noen av hans teorier. Hoem bygger opp sin sosialiseringsteori bl.a. i forhold til:

1. Det å leve i et komplekst samfunn, som f.eks. informasjonssamfunnet.

2. Og det å leve i et enkelt, lokalsamfunn.

Sosialisering handler om *hvordan* og *hvorledes* vi gradvis vokser inn i det samfunnet som vi er en del av. Det er naturligvis stor forskjell på hvordan sosialisering skjer i et lokalsamfunn og i informasjonssamfunnet. *Sosialisering handler om å gi de unge et mestingsgrunnlag, en ramme om deres livssituasjon som gjør dem handlingsdyktig.*

Sosialisering av de unge foregår i forhold til en *sosial enhet*. Den sosiale enhet kan være hjemmet, skolen eller en arbeidsplass. Et individ kan f.eks. også forstås som en sosial enhet i det øyeblikk det på et eller annet vis samhandler med et eller flere andre individer, når det er noe eller noen som gjør noe i forhold til andre mennesker. Det er også slik at et sosialt system, en sosial enhet, som skole og hjem har et *sett av relasjoner* til hverandre. De er gjensidig definerte i forhold til hverandre.

Når et barn vokser opp og blir en del av sin familie sosialiseres de. Sosialiseringen betår det første året av omsorg. Barnet sosialiseres i varme, smil og stell fra sine omsorgsperso-

■ forts. side 10

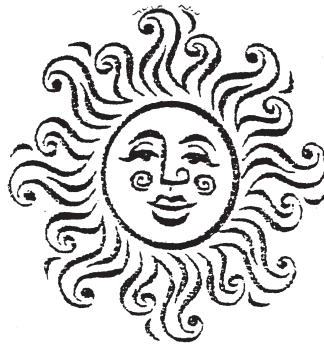
Samfunnsliv

Grunnlagt
1931

Sosialpsykologisk avis

Organ for folkebevegelsen
for ny livsorientering
(Tidligere Samfundspartiet)Bertram Dybwad Brochmann
grunnleggerDag Ove Johansen
8200 Fauske
tlf. 756 42 754E-post: dagoj@online.no
redaktørAnders Ryste
disponent og hjelperedaktør
6150 Ørsta

Med i redaksjonen

Astrid Strømme
Indre Sædal 16,
50 44 NattlandAase Brenne
Utløbakken 43
5260 Indre ArnaVed innbetalinger benyttes
NB! Postgironr.: 0532.08.40645Internett: www.samfunnsliv.no

Frigjørelsens premisser

Ved at det klassiske menneskebilde nå er gått i knas, er frihetstrangen og frihetsviljen trengt ut på randen av fortvilelsens mørke.

Her ute foregår nå en konsolidering av åndskreftene.

Konturene til et nytt menneskebilde og verdensbilde er ved å stå fram av kaos – et avklart Gudsbilde inne i oss selv som det sanne og endelige verdensbilde.

I samspillet mellom disse faktorene og nyanserikdommen som slik blir til virkelighet, er grunnlaget lagt for et frodigere fantasiliv som kan utvikle den personlige dømmekraft – føre den fram til nye landevinning-

er som igjen vil åpne for en friere bevissthetsform som i *Kristusimpulsens ånd og tenkemåte* vil sprengte alle gamle dogmer og bekjennelser som ikke lenger er tjenlige for den skapende utvikling, gjenreise menneskesinnet og dermed menneskeheten og gjøre det mulig for våre etterkommere å finne en samfunnsform og en plass innenfor fremtidens vilkår som disse idealer kan virkeliggjøres i.

G. E. Bonde
(Logokratiet bind 2)

Sommertreffet på Stend LEDER - jordbruksskule

Astrid Strømme

Det var et godt treff med engasjerte og mange interesserte deltakere, noen nye og noen av de som har deltatt på sommertreffene til Nyorienteringsbevegelsen i en årrekke. Noen av dem forsikret oss vel om at de skulle møte også neste år!

Sommertreffene, som alltid finner sted i slutten av juli, er nyorienteringsbevegelsen sitt årlige høydepunkt. Det sentrale er å bære ideene til Bertram Dybwad Brochmann (1881–1956) videre, og stadig å nyorientere seg i forhold dette. Avisen Samfunnsliv er bindeleddet mellom sommertreffene. Tidsskriftet Alternativt samfunn har også røtter i Brochmannsk idéverden. Tidsskriftet kommer ut fire ganger i året, mens Samfunnsliv gir ut 11 numre (alle måneder minus juli).

Onsdag åpnet skogsarbeider og forfatter Armand Nyhus et foredrag med tittelen *Økologi og samfunn*. Foredraget var om vi kan si det slik «typisk nyorientert». Det var godt og interessant om hvordan det står til med skogene våre. Forvaltningen var ikke den beste. Pengeøkonomien synest å kvele de grønne og frodige trærne.

Bjørn Venstad hadde bedt om ordet, og benyttet det til å komme med ytringer om bl.a. borgerlønn. Han mente at Venstre nå var skeptisk til sitt eget forslag om en garrantert minsteinntekt til alle. Ille, sa han, og det må jeg være enig med, for borgerlønn bærer jo spiren i seg til å bli tidens store reform.

Randi Brodeli åpnet sitt foredrag om Bergen Økologiske Landsby ved å dele en appelsin på deltakerne. Det var for å demonstrere behovet for en rettfærdigere fordeling av verdens ressurser. Forsøket falt i god jord, skapte kontakt og diskusjon blant deltakerne. Forøvrig var hennes foredrag meget praktisk. Vi ble fortalt om at Bergen Økologiske Landsby var under full planlegging, og at de i øyeblikket letet etter en passende tomt. Økobyer baserer seg på en livsstil på naturens

premisser, og fellesskapet prioriteres slik at nestekjærlighet mellom mennesker får økt aktualitet. Bergen Økologiske Landsby, som er en del av Fremtiden i Våre Hender i Bergen, tok opp spørsmålet om finansieringen, og det var interessant å merke at hun var helt åpen for tanken om *det pengeløse samfunn*.

Torsdagen åpnet Christian W. Beck med foredraget *Hjemmeundervisning – en nødvendig samfunnsutfordring?* Over hele verden, sa Beck, ser vi oppbrudd fra utdanningssystemene. Oppbruddet er kommet lengst i de mest moderne landene. I USA dreier det seg om tusenvis av barn som får undervisning i hjemmet. Årsakene er mange, men ofte dreier det seg om mobbing, religion eller at foreldrene ser at ungene lider. Undersøkelser viser at hjemmeundervisning gir god fagkunnskap, og rommer i seg spiren til en mentalitet som står nærmere livet.

Oddmund Gullteig er en populær foredragsholder, og noen kom spesielt for å høre på ham. Gullteig pekte på at den symbolske måleenheten penger destruerer oss alle. Vi formes av samfunnets kollektive vandel, sa han, og la til at Kristus kom for å høyne vår bevissthet.

Karl Milton Hartveidt snakket om Nytt lys over Da Vinci-koden og den hellige gral. Nye forskningsresultater og ny innsikt. Det slo meg at Da Vinci-koden og den hellige gral dreier seg om ulike bevegelser sin kamp for å ta vare på en åndelig tradisjon, med røtter tilbake til ur-kristendommen. Kanskje kan historien omkring ha mange feilkilder, men jeg tror likevel det er noe sant i den...

Konklusjonen på foredraget var interessant. Den sa at når Logos og Sofie vender tilbake sammen blir det harmoni og fred i verden. Sofie står for visdom, og visdom er knyttet til utviklingen av hjernens verdiressurser. Disse forhold kan sees i sammenheng med oppdagelsen av psi-feltet. Psi-feltet står for et nytt og holistisk livssyn med rom for vår indre identitet, som Matti Bergstrøm mener er genetisk betinget. Det indre liv (de psykiske og åndelige ting) følger andre lover enn

de fysiske og materielle. Sofie står for de indre kreftene, mens logos står for hjernens kunnskapsressurser. Når disse kreftene forenes blir det fred og harmoni i verden. Antagelig vil dette skje etter hvert som oppdagelsen av psi-feltet i løpet av det 21. århundre trenger inn i samfunnet og skaper en revolusjon i sinnet.

Dag Andersen sitt foredrag «Det 5. trinn. Veien til et nytt samfunn» ble også godt mottatt. Noe av det sentrale i foredraget gikk på at vi står på et 4. trinn i vår menneskelige utviklingshistorie, og er på vei over til et 5. trinn. Det er problematisk, fordi våre briller å se på verden med er ikke tilstrekkelig. For å overleve på moder jord krever utviklingen at vi blir bevisste evolusjonære personer. Aner vi noe Brochmannsk her?

Mitt foredrag samlet også noen deltakere. Det ble fulgt av en god diskusjon og debatt, noe som forøvrig kjennetegnet alle foredragene. Mange kom med meninger og synspunkter.

Johannes Østervold fikk i år også anledning til et innlegg. Det hadde tittelen «Jeg er bedrøvet over kristenfolket». Innlegget var godt og engasjerende.

Are Hauffen, nevø av Svein-Otto Hauffen, stod for en video om vann. Videoen var god, men det hadde vært behov for norsk informasjon om den.

Kari Sekkingstad, kjøkkensjefen, viste oss omkring på gården fredagskvelden. Mange møtte, og vi fikk se hvordan dyrene hadde det. Stend Jordbruksskule har omkring 150 mål som er dyrket økologisk. Det er jo bra! Forøvrig et vakkert sted.

Fredag er kulturdagen. Den er det kanskje behov for å endre på... Ellers er det vel riktig å konkludere med at det var et godt treff med flere deltakere enn i fjor! Forøvrig takk til Elisabeth Holt fra Møllaren Keramikerverksted for gaver til foredragsholderne.

Kanskje vi sees neste år på Stend Jordbruksskule?

PS: Mer stoff om de enkelte foredragene kommer i seinere utgaver av Samfunnsliv.

□ as

100-års markering i bokform:

Norge

kom ut i 2004, forlaget Dinamo av redaktørene Norvik og Bull. Den er riktig en festens presentasjon med et fyrverkeri av vakre bilder. At vår naturbegavelse, verdensberømte operasangerinne Kirsten Flagstad ikke er med i presentasjonen, er en forglemmelse det ikke er lett å forstå! Det har også vårt levende norske samfunn erkjent!

Ved Norges Banks innsats trykket 100-kroneseddel med Kirstens vakre ansikt, er en fin oppreisning, men altså ikke

historiefolket i «Norge». Dagens 100-kroneseddel er et pulserende innslag døgnnet rundt. Sangerinnen som var musikerdatter, glemte aldri hvor hun kom fra! Dette gjaldt også yrkesmessige «handslag» økonomisk. Noe fagets utøvere kan bevitne. Hun var natur til sin siste dag i Oslo.

Helene Christoffersen

Redaktører 2005

JANUAR: Dag Ove Johansen
FEBRUAR: Astrid Strømme
MARS: Dag Ove Johansen
APRIL: Astrid Strømme
MAI: Dag Ove Johansen

JUNI: Astrid Strømme
AUGUST: Astrid Strømme
SEPTEMBER: Dag Ove Johansen
OKTOBER: Astrid Strømme
NOVEMBER: Dag Ove Johansen
DESEMBER: Astrid Strømme

Ny økonomisk samlivsform

Jeg holdt foredrag om temaet på et grupperom i Rådhuset i Bergen den 16/6 d.å. i regi av FIVH.

a.s.

Demokratiet i krise?

Demokratiet som styreform framsto i Hellas 500 – 300 år før Kristus. Demos tyder folk og krati frå det greske kratein, tyder styre-råde. Altso folkestyre. Folket skulle ha rett til å ha styringsmakt i landet. I fleire hundre år levde demokratiet i Hellas, men så skeia det ut til eit pøbelvelde (det såkalla oklokrati). Partimedlemmene vart til styrarar av folket, istadenfor at folket skulle styra partia. Forfallet utvikla seg meir og meir. Aristoteles rasa mot det som hende, men til lita hjelp. Demokratiet kom i krise og døydde ut. Rom tok over i Middelhavet med sitt keisarstyre og si slavedrift. Men med skiftande styresett gjennom soga, så dukkar demokratiet oppatt gjennom den franske revolusjonen. I Noreg fekk vi grunnlova vår inspirert av hendingane i Paris. Seinare fekk vi det parlamentariske demokrati etter inspirasjon frå England. Dei partiinnvalde skal ha mak-

ta over den valde regjeringa.

Kvifor fram med soga på denne månen? Er det skjedd noko med demokratiet slik som i si tid i Hellas. Nei, slik er det ikkje, men partiprogramma lovar og lyg! T.d. så lovar alle lågare avgifter og skattar veka før valet, men veka etter, når nytt Ting er samla, så stig skattane og avgiftene. Kall ikkje dette eit pøbelvelde, men heller eit lygarvelde.

M.a.o. vårt demokrati, slik vi har det i dagens verd, er eit lygarvelde! Mange spør meg; kor lenge kan eit demokratisk folk – det rikaste folket i verda – leve på løgn. Det kom fram under valkampen at 125.000 born lever under fattigdomsgrensa. Der ligg i hopetal på sjukehusa våre som ikkje kan hjelpast fordi det store pengeoverskotet vårt, skal setjast på bok i Sveits, slik at pengefolka rundt skal få spekulere i fond og aksjar.

Mangt kom fram i valet som folket visste lite eller ingenting om. Moralen synest stundom å vere at det som ikkje eignar seg å nemne tek ikkje partiet fram for folket. Demokratiet vårt svevar på ei hengemyr av usanning og skam! Er det då så underleg at skulefolket har sett opp eit lygarkartotek i den åsikt å konfrontere politikarane med alt dei har sagt og lova? Eit lygarvelde må ikkje ha høve til å vinne over demokratiet!

a.r.

P.S. Som den gongen, slik også no. «Eit folk i valg, er eit folk i vrøvl», sa Bjørnstjerne Bjørnson.

Oversettelsens kunst

Svein Otto Hauffen

I Morgenbladet 10/2005 skrev Thomas Hylland Eriksen bl.a.: – Oversatte bøker er grenseovergang mot verden – og – det er mulig at visse tanker bare kan tenkes på tysk, men ikke desto mindre er det himmelropeende kvalitetsforskjeller mellom oversettelser, og slikt har betydning. – Dette gir jeg min tilslutning og tilføyer at selv om kanskje de fleste oversettelser ikke yder originalen full rettferdighet, er det desto større grunn til anerkjennelse av dem som gjør det! Flere gode eksempler kunne nevnes, men her begrenser jeg meg til å fremheve det gledesverdige når en oversetter lykkes i å forløse forfatterens intensjoner fullt ut, og dertil i å overgå originalen stilistisk

kvalitativt. Her vil jeg minne om dosent Aamund Hønningstads glimrende gjenfortelling av Homers Iliaden. Hønningstad gjorde seg tidlig bemerket i norsk kulturliv. Bl.a. som fremragende skribent og redaktør av B. Dybwad Brochmanns nyorienteringsavis Samfunnsliv. (Avisen er fortsatt månedlig vedredigert av redaktør og lærer Dag Ove Johansen, og Astrid Strømme).

Hønningstad og Nietzsche

Denne sprogkunstner behersker tysk slik mange høyden kan drømme om. Tidsskriftet Horisonts redaktør Ernst Sørensen, sa engang til meg: «Aamund Hønningstad er Norges beste oversetter av Friedrich Nietzsche. Bedre enn André Bjerke». Hønningstad lyttet seg inn i Nietzsches mesterverk: – Slik talte Zarathustra

– Hønningstads stilistiske mester-skap kulminerer i avdelingen: – Om gamle og nye tavler – hvor han suverent overgår originalen. Især ved sin ordspill-eleganse. Det sier mest om den åndskvalitative innebyrd, når man blir klar over at Nietzsche betraktes som Tysklands fremste sprog- og stilkunstner. Med Heinrich Heine som en god nummer to.

*

Senere skrev Hønningstad et utmerket dikt om Nietzsche. På tysk! Publisert bl.a. i Horisont.

Sikkerhetsanstalt i Amerika

Ingunn Fjæreide

Mandag 22.08.2005
Dagbladet på nett

I SAN QUENTIN-FENGSELET satte man i 1987 opp «Mens vi venter på Godot» av Samuel Beckett. Livstidsfanger spilte rollene. Spoon Jackson var en av dem. Han er en prisbelønnet dikter. Jeg ble berørt av skjebnen hans. Det ble også journalist P. N. Waage, Dagbladet, 14.08.05. For fem år siden tok jeg kontakt med Spoon. Siden har vi brevvekslet. I sommer besøkte jeg ham. Ingen besøkende får ha på seg grønt. Grønt er fargen til vaktene. Ingen utringede bluser eller nakne skuldre. Ikke shorts eller miniskjørt. Blått er for fangene. Det hender innsatte får kler av familiene sine. De må være blå, men private klær blir satt mer pris på enn fangedraktene. De kan navnes og sendes til vaskeri-

et, uten garanti for at de blir levert tilbake. Derfor vasker mange tøyet sitt selv - i do.

Besøksrommet er et stort rom i grå betong. Store bråkede vifter. Varm og klam luft. Spoon og jeg sitter ved et lavt bord. Vi overvåkes av sladrespeil og kameraer. Til stadighet avbrytes samtalen. Over en høytaler ropes et fangenavn opp. Det er malt en rød strek foran brusautomaten. Forbudt sone for de innsatte. «De kontrollerer alt», fnysrer Spoon. En fange kysser kona si og får korreks av vaktene. Bare velkomst- og avskjedskyss er tillatt. Holde hendene til hverandre tolereres. Spoon peker på en dør som står åpen hvor en mann kler av seg. Han holder hånden foran øynene mine. «Etter besøket må jeg ut der, kle meg naken og kroppvisiteres - helt opp i rumpa mi.»

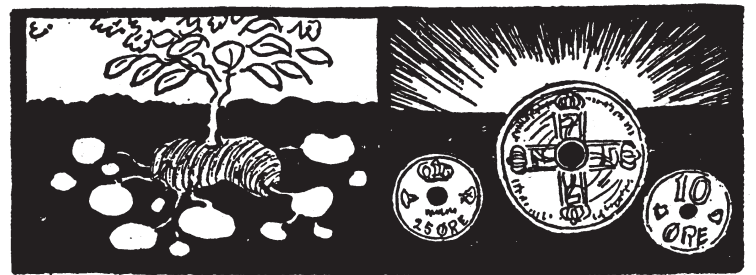
SVARTE, HVITE og mexikanere holdes separat for å hindre gjeng-

slagsmål. Noen ganger sloss alle mot alle. Da er det umulig å ikke bli involvert. Men i besøksrommet er vi på fredet sted. Spoon leser noen av diktene sine for meg. Jeg hører både styrken, varmen, sinnet og frustrasjonen i stemmen hans. «Stay real», sier han. Han er mer virkelig enn mange jeg kjenner. Spoon har et håp om å slippe ut. Broren hans leter etter en advokat som vil lese sakspapirene på 4000 sider. Honoraret er høyt. Kanskje kan han påvise saksfeil. I Norge hadde Spoon sluppet ut av fengselet for lengst.

Et bryllupstelegram til gode venner

Legg kursen om fra det konvensjonelle, vær ikke redd for det idéelle. Nøy dere ikke med det nominelle, hold bare fast på det universelle. Undgå også det rent trivielle, legg all eders vekt på det esentielle. Vær ikke svak for det emosjonelle, hvis hele liv er det tomt formelle, men styre vil med det almene vellet, først uten dem kan vi nå det reelle. Ja, gamle onkler, de kan fortelle, om leveregler det mest kriminelle. Blandt tusen ønsker ta mitt spesielle, *Gjør alvor av å frigjøre selvet.*

BDB (1954)

To slags virkelighet.

Frisk vil kloden seile

Os fra krig og rovdraft sprayer ozonlaget med sin røk fra non stop – ild i mammons esse. Seiersrus blir nederlag i synsbedragets ville løp. Ønskekvisten søker vinst og lykke – men kompasset viser dommedag.

Frisk vil kloden seile når bevissthetens helsyn står ved ror. Når uten fordom blikket søker lyset mot den nye dag, og ikke lenger envist tror at Jordens hud og havdyp heles i fiktivers hammerslag.

Se livets hunger mettes i dynamisk rundgang uten fall, og altets mangfold evig lytter til det minstes hjerteslag. Snart viker Mammons brodd for tall som måler Jordens sanne rikdom – i åndsreformens nye dag.

Oddmund Gullteig

Min trosbekjennelse

Jeg tror på en allvitende og allmechtig Gud som har skapt det hele univers og nedlagt i alt eksisterende selv- virksomme krefter som følger bestemte guddommelige universelle og rasjonelle lover, både på «natu- rens» og «åndslivets» område. Jeg tror at Gud er usynlig, at Gud er ånd og lever i oss og om oss. Kontakten med Gud får altså det enkelte men- neske gjennom sitt åndsliv, i sitt eget indre. Jeg tror at Gud er rasjonell og at hans skaperverk likeså er rasjo- nelt, og at alt har en mening og et for- mål. **BDB**

«Likesom voksende eller av- tagende gjeld til enhver tid gir et uttrykk for økonomisk tilbakegang eller fremgang, således vil enhver alminnelig prisbevegelse oppover betegn- ne samfunnets økonomiske tilbakegang, og ethvert alm- innelig prisfall betegne sam- funnets økonomiske frem- gang».

Fra «Veien til det nye land» s. 50-1920.

Ungdomskriminaliteten – en anklage mot samfunnet

Og de som vil forsøke å følge dette synspunkt, vil støte på ungdomsskarer i titusener som er seg bevisst at de er født inn i en verden med en dyster fremtid, hvor såvel jordatmosfæren som den åndelige atmosfære er forgiftet og som lider grenseløst og som higer fram – kanskje av ren selvpopholdelsesdrift, men også for noe høyere – higer fram for å nå en livsform og en samfunnsform som kan skape nestekjærligheten – plass for den – skape freden – skape respekten for mennesket som dog er det dyreste og helligste som Gud har skapt.

Hvorfor står ungdomskriminaliteten på dagsorden i alle land? Er vi blitt så døve og dumme og sløve, at vi ikke hører ropet – den rungende anklage – fra disse unge mennesker: Hva er det for en verden dere gir oss til eie. Hva gjør dere med vårt liv? Hva skal vi tro? Hva skal vi mene? Hva skal vi håpe på?

Ungdom i alle land ønsker å brenne i tro, kjempe for idé, utløse sitt vesens kraft og uro i handling – i arbeid – i kjærlighetsmøtets gleder. Stenges veiene til fri og naturlig livsutfoldelse, må ungdommens kraft og uro bli syk.

Ungdomskriminaliteten er, sier Finn Havrevold, en anklage som innebærer en trusel hvis mening vi ikke trenger å gjete på eller lete etter.

En seksten års amerikansk pike har allerede formulert denne trusel for oss. Den lyder slik: «Jeg vil drepe dere alle fort, så ingen av oss behøver å lide mer!»

Det er stillingen i dag mens verdens «store» forbereder møter på «høyeste plan» i statsmaktens, pengemaktens og våpenmaktens regi og med kirkens stilltiende velsignelse.

Og dette er kristkirkens dilemma: Som man sår må (og skal) vi høste.

Hva har vi sådd – jo urett og vold. Den sed er rik, den gir tusen fold. Men slik vil vi ha det vi kloke dårer, som venter oss glede, men høster tårer. Vi roper fred og det gir ingen fred. Den kan ikke spire av Satans sed.

(Uiel)

Pressemelding

Til Batteriet
Servicekontor for selvhjelp
Storgt. 36, 0182 Oslo

Notat om Fattigdomsbekjempelse

A. Tilbud

Uten honorar tilbyr jeg Batteriet en idé som kan være formålstjenlig ved utvikling og tilbud av kurs for frivillige organisasjoner og omsorgspersoner som er spesielt interessert i fattigdomsbekjempelse. Da mitt forslag er høyaktuelt i forbindelse med stortingsvalget i år, orienterer jeg også andre læreanstalter, politiske partier, offentlige myndigheter, enkeltpersoner, frivillige organisasjoner og sponsrinstitusjoner, samt media, om idéen.

B. Påstand

For å bekjempe fattigdom, behøves

- 1) en universell agenda - jfr. FN's menneskerettigheter
- 2) en demokratisk grunnlov - jfr. 17. mai grunnloven 1814
- 3) materielle og immaterielle ressurser
- 4) en folkestyrt prosess - jfr. Gr.l. punkt C, § 49

C. Forslaget

Følgende forslag til Batteriet ønskes fremlagt for Stortinget:

- 1) For å oppfylle Grunnlovens pkt. C § 49: "Folket udøver den lovgivende Magt ved Stortinget" - med krav om at Norge skal være folkestyrt (ikke bare partistyrt),

bør Stortinget snarest

a) oppnevne representanter for alle de partiløse velgerne (gjennomsnittlig ca. 40 % ved valg) for å unngå et eventuelt folkekrav om riksrett for storting og regjering på grunn av utilstrekkelig demokratisk oppfølging av grunnlovens § 49 (innføringen av parlamentarismen i 1884 med partistyre har hittil utelukket gjennomføringen av Grunnlovens demokratiske intensjon fra 1814 om folkestyre og en derav oppfølgende lov om bindende folkeavstemninger - jfr. stortingets grunnlovsløfte i 1814: "Enig og tro til Dovre faller").

b) innkalle partiløse stortingsrepresentanter for å oppfylle Grunnlovens krav om folkestyre med "folkets røst".

2) bestemme at "folkets røst" blant annet skal innhentes skriftlig minst én gang årlig fra alle skattepliktige borgere, bedrifter, institusjoner, omsorgspersoner, frivillige organisasjoner og offentlige administrasjoner - med

a) en oppgaveplikt til å avdekke manglende ressurser og utilstrekkelige midler til dekning av sine primærbehov - som mat, klær, helsetjenester, m.m. (behovsoppgave),

b) med en tilsvarende oppgaveplikt for sine ressurser og tilbud om samfunnsnyttige tjenester og goder.

3) og uten noen partipolitisk strid og opphold sørger for at valgordningen så fort som mulig også inkluderer de partiløse velgernes representasjonsrett i Stortinget, selv om disse velgerne av ulike grunner ikke ønsker å avgi sin stemme til noen av partienes programmer og løfter (ifølge valglovens krav).

Svar/kommentar kan sendes til undertegnede,
Folkeakademi-utbygger og FA-programutvikler
i Oslo, på Østlandet og i Norden*.)

Med vennlig hilsen
Svein Lanser
Ravnkollbakken 2, 0971 Oslo
email lanser@lanser.no
www.lanser.no
Mobil 92292302

*) Folkeakademienes Landsforbund (FAL) er en demokratisk og frivillig organisasjon som i år har drevet sin landsomfattende folkeopplysnings- og kulturformidlingsvirksomhet i 100 år i Norge. (Oslo Folkeakademi er 120 år i år.) Driften støttes blant annet av Kulturdepartementet. FALs Landsmøte velger sitt Landsstyre 2. hvert år og FALs sekretariat har 3-4 ansatte i Oslo. FAL utgir kvartalsmagasinet "Nøkkelen" til alle sine medlemmer i 200 Folkeakademier fordelt på 11 distrikter. FAL ønsker å styrke sin innflytelse og vekst i byer og tettsteder.

Frå Møre-Nytt:

Gud og mammon

Feilen er at vi lar prisen på pengane konkurrere med prisen på varene! Pengane er åleine eit bytemiddel festa til handelen med varer og tenester. Renta, kva er no det? Det er nettopp prisen på bruken av pengane som i dag all verdas bankar og bankinstitusjonar ser på som ei vare – ei vare som vert seld til låntakarane.

Pengerentene er ein fiktiv storleik, komen inn i handelslivet gjennom lensherrane og fyrstehusa i millomalderen. Dersom slavearbeidarane på lensherrane sine store gods ikkje kunne betale dei eigande herrar med varer (korn), så måtte dei betale med pengar. Der fanst gode åringar for korn og dårlege åringar. Hadde dei ikkje korn måtte dei jorddyrkande (bøndene) betale med pengar. Kunne dei ikkje betale, tapte dei retten til å drive jord, og det vart sveltihel.

Dr. Martin Luther hadde dette i tankane i høve til dei sørtske bøndene. Bøndene vart utarma gjennom krava frå fyrstehusa. Luther tok ikkje opp handelen med pengar då han vart trekt for domstolen i Worms. Truleg var han redd kursfyrst Fredrik av Sachsen, han som tok var på han etter møte med Paven. Storbøndene og fyrstehusa hadde den gongen all makt. Bøndene var leiglendingar. Luther fekk sving på Reformasjonen i Europa, men den økonomiske pengedyrkinga, knytt til lensherrane og fyrstehusa, tagde han om. Seinare i saga har fleire skrive om pengane og pengerenta, alt saman opphavleg henta frå den røselege Moses i DGT og til Kristus i DNT, der han ber folk gjere skilnad på Gud og Mammon.

Mammon var ein oppdikta guddom, som fyrstehusa tilbød når det stod om å få bøndene for varer. Moses knuste gullkalven, hugsar vi. Men Kristus lærte menneska å gjere skilnad på Den levande gud som skaper alt og den oppdikta guden Mammon.

For å ta nokre døme: Poteta har levande liv i seg sjølv, slik som korn og epler. Difor formeirar dei seg av seg sjølv, slik som alt anna som vår levande gud skaper. Men i Mammon – tiaren eller tusenlappen – finst inga skapande guddomsakt. Lappene er åleine tenande bytemiddel eller betalingsmiddel; men diverre, over all verda reknast pengane, kva dei no heiter i landa, som verdiar festa til talet som står på lappen. Pengane har tenleg byteverdi og ingenting anna.

Ja, kor mange gonger verda har gått mot stupet, takka vere den heroshatiske forvekslinga millom Gud og Mammon, er truleg utan tal. Gud er ånd og bur i alt det skapte. Mammon er fantasi og bur i oppdikta tal og døde ikkje-skapande verdiar.

Anders Ryste

P.S.

Produksjonslivet av alle tenkjelege slag, skyt fram med himmelfart i dag. Er det ikkje på høg tid at kvar ein-skild «rentebank» sjølv får bestemme storleiken både på innskotsrenta og utlånsrenta? Pengane har jo ingen eigenverdi, slik som poteter og korn. Dei er åleine eit verdiløst, men nyttig symbol. Faktisk trur eg at her allereie finst bankar som handlar uavhengig av sentralbankane. Dei som alltid bestemmer renta.

D.S.

Vi utforsker PSI-feltet

Av E. Laszlo

Her er de relevante resultatene i kortform. Universet som helhet fremviss er fininnstilte korrelasjoner og en sammenheng som ikke kan forklares tradisjonelt. Også på kvantenivå er sammenhengen forbløffende: enhver partikkel som engang har delt kvantetilstand med en annen partikkel fortsetter å være korrelert med den på en merkelig måte, uten utveksling av energi. Postdarwinistisk utviklingsbiologi og kvantebiologi oppdager lignende korrelasjoner innen organismen og mellom organismens genom og organismens omgivelser. Korrelasjoner som kommer til syne i fronten av bevisstetsforskningen er like påfallende: de viser seg som «transpersonlige forbindelser» mellom bevisstheten til en person og den neste – kanskje til alle andre og endog til hele naturen.

Korrelasjonene som svarer for et koherent selvutviklende kosmos, sammenfiltreringen av kvanter på ekstremit mikronivå, den spontane forbindelsen mellom celler, organer og omgivelser, og de subtile linker mellom menneskers bevissthet har én og samme forklaring.

I sin grunnleggende form er dette ingen ny innsikt. En rekke frontforskere – blant dem først Nicola Tesla, så David Bohm og noe seinere Harold Puthoff – har antatt at all fysisk interaksjon formidles gjennom et fundamentalt og naturlig felt av virtuell energi. I en litt annen form har idéen vært tilstede i Østens store kosmologier, tydeligst i hindukosmologi, hvor den var kjent som *akasha*, feltet som registrerer alle ting i universet. Fremtredende forskere leter seg nå tilbake til denne innsikten.

Allerede for hundre år siden snakket geniet Nikola Tesla om et «oppriinnelig medium» som fyller rommet og sammenlignet det med den lysbærende eteren *akasha*. Tesla kan betegnes som kommunikasjonsteknologiens far, på mange måter miskjent i sin samtid, men et navn som

nå trekkes frem stadig oftere. I et upublisert skrift fra 1907, *Man's greatest achievement*, betegnet han dette oppriinnelige mediet som et slags kraftfelt; når den kosmiske energi *prana* virker på det, omdannes det til materier, og når påvirkningen opphører, forsvinner materien tilbake i *akasha*. Siden dette er et medium som fyller alt rom, kan alt som finner sted i rommet henføres til det. Et krummet rom, som foreslått av Einstein på samme tid, gir ingen nærmere forklaring. Men ved slutten av det første tiår i det 20. århundre hadde fysikken akseptert Einsteins matematiske formulerte tidsrom, og med unntak av noen få frittenkende teoretikere ville de ikke lenger ha noe å gjøre med en eter, et medium eller kraftfelt, som fylte rommet. Teslas innsikt ble tilsidesatt, og deretter glemte.

Idag trekkes den frem igjen. Bohm, Puthoff og en liten, men voksende gruppe forskere gjenoppdager den som kvantevakuum, det mye omdiskuterte, men lite forståtte feltet av virtuell energi som underligger alle ting i universet.

Få bestrider at kvantevakuum rommer det merkelige, men utvilsomt virkelige feltet av «nullpunkt»-energi (energi som er til stede selv ved absolutt nulltemperatur og i et «absolutt tomt rom»). Men bare noen få forskere forestiller seg at dette feltet er fundamentalt, ikke bare i det fysiske univers, men også i livets og bevissthets verdener. Harold Puthoff ved Institute of Advanced Studies ved University of Texas er en av disse. «I kosmologisk målestokk», skriver han, «finnes det en hånd-i-hanske likevekt mellom den superintense bevegelsen i materien på kvantenivå og det omkringliggende nullpunktenergifeltet. En konsekvens av dette er at vi er fysisk og bokstavelig talt i forbindelse med resten av kosmos. Det skyldes at vi deler fluktuierende nullpunktfelt av kosmiske dimensjoner med resten av universet.» Puthoff antyder videre at slike felt, når de ble modulert, kunne være bærere av meningsfylt informasjon.

Det er gode grunner til å anta at universets nullpunktfelt er bærer av meningsfylt informasjon. Vi vet at underliggende alle ting i kosmos – vanlig materie, mørk materie og mørk energi – finnes et nærmest ubegrenset hav av virtuell energi, det vi kaller kvantevakuum. Nullpunktfeltet strekker seg gjennom hele dette energihavet, vekselvirker kontinuerlig med materien (trolig også med mørk materie og mørk energi) og skaper forbindelser som strekker seg ut gjennom alt vi forstår som rom og tid.

Stadig flere forbindelser kommer for dagen mellom vakuums virtuelle energier og de partikler som befolker vår romtids-verden. I 1960-årene viste Paul Dirac at fluktasjoner i fermionfeltene (felt bestående av materiepartikler) frembringer en polarisering av vakuum, og at vakuum gjennom denne polariseringen påvirker partiklens masse, ladning, spin eller vinkelmoment. Omtrent samtidig foreslo Andrei Sakharov at relativistiske fenomener (klokker som saktner og målestaver som nedkortes) kunne skyldes påvirkning fra vakuum på grunn av ladede partikler som skjermer ZPF. Videre fremsatte Paul Davies og William Unruh i 1970-årene en hypotese som skiller mellom jevn og akselerert bevegelse i nullpunktfeltet. Jevn bevegelse ville ikke forstyrre ZPF, bare la de forbli isotropt (likt i alle retninger). Akselerert bevegelse, derimot, ville frembringe en termisk stråling som brekker opp feltets ensartede symmetri i alle retninger. Ut fra dette ble det gjennom 1970-årene foretatt en rekke undersøkelser. Disse peker forbi den allerede «klassiske» Casimir-kraften og Lamb-forskyvningen, som begge er blitt grundig undersøkt og dokumentert.

Casimir-kraften skulle være vel kjent. Mellom to etstilte metallplater utelukkes enkelte bølgelengder fra vakuumergiene, og dette reduserer energitettheten mellom platene i forhold til vakuumergiene på utsiden av platene. Ubalansen skaper et trykk – Casimir-kraften – som skyver platene innover mot hverandre. Lamb-forskyvningen er også en grundig utforsket vakuumeffekt, som består av en forskyvning av frekvens til de fotoner som sendes ut når elektronene rundt atomkjernen hopper fra én energitilstand til en annen. Forskyvningen skyldes at fotonene reagerer med ZPF.

Vi finner også andre virkninger. Harold Puthoff, Bernhard Haisch og medarbeidere hevder at tregthetskraften, gravitasjonskraften og til og med fenomenet masse er konsekvenser av at ladede partikler reagerer med ZPF. Puthoff legger til at elektroner i bane rundt atomkjernen uopphørlig avgir energi og skulle derfor ha beveget seg stadig nærmere kjernen, hvis det ikke hadde vært for at den energikvanten de tar opp fra vakuum veier opp for energien de mister fra baneomløpet. Dette betyr at ikke bare tregthet, gravitasjon og masse, men også selve atomets stabilitet, tilskrives nullpunktenergiene i kvantevakuum. Nullpunktfeltet er virkelig fundamentalt. Uten det ville universets grunnleggende lover og krefter være totalt annerledes, og materie bygget av stabi-

le atomer ville ikke kunne eksistere.

Nullpunktfeltet har en elektromagnetisk såvel som en tilknyttet såkalt skalar komponent. Denne siste skyldes vakuums elektriske og magnetiske *potensialer*; og den tar form av et elektrostatiske felt av stående bølger. Dette *skalare feltet* (se også Etterskrift del 2 om skalare felt) formidler ikke håndfaste former for energi, likevel påvirker det ladede partiklers bevegelse. Det er dette feltet som trolig ligger til grunn for de merkelige korrelasjonene som leder til kvantenes ikkelokalitet, til koherens i organismer og til en transpersonlig dimensjon i menneskets bevissthet. Nærværende forfatter har kalt dette for *psi-feltet*.

«Psi» er navnet på det klassiske greske symbolet Erwin Schrödinger satte dette symbolet på bølgefunksjonen som definerer en partikkels tilstand; det representerer også forestillingen om den vitale kraft som ifølge grekerne kjennetegner alt levende. Vi finner ordet i «psyke», essensen i menneskets sinn og bevissthet; og vi finner det i «psi-fenomener», knyttet til uforklarte fenomener i menneskesinnet. Skalarfeltet i vakuum kalles psi-feltet fordi det er aktivt på alle disse områdene. Feltet utfyller partikkelens bølgefunksjon ved at det sørger for partikkelens ikkelokale korrelering med andre partikler. Det er et vitalt element i utviklingen og opprettholdelsen av levende organismer; og det forklarer mysteriene som omgir psi-fenomener som telepati, klarsyn og fjernhelbredelse.

Psi-feltet er et naturlig medium for lagring og formidling av informasjon, sammenfallende med kosmos. Det lagrer alt som finner sted i rom og tid, og det overfører informasjonen til alt som kommer til å finne sted. Det «inn-formerer» – gir bokstavelig talt form til – enhver ting ut fra alle ting i rom og tid. Det inn-formerer alt som ennå skal skje med alt som allerede har skjedd. Det kan høres fantastisk, men det er ut fra en solid logikk. En enkel metafor hjelper oss å forstå.

Tenk på bølger på overflaten av et stille vann. Vi forstår fort at disse bølgene skaper en aktiv forbindelse mellom skip eller andre objekter som har forårsaket dem. Et skip pløyer havoverflaten og bølger spres ut i kjølvannet. Kjølvannet etter flere skip som pløyer samme farvann møter hverandre og skaper komplekse interferensmønstre. Mønstrer blir et slags hologram som bærer informasjon om fartøyene som laget det. Dette har praktiske konsekvenser; man kan utlede posisjon, fart og til og med deplasement på fartøyene ved å analysere bølgefrekvensen etter dem. Sonare systemer fremskaffer lignende informasjon ved å sende lydølger ned i vannet og analysere tilbakeslagene.

Bølger fra ett skip påvirker bevegelsen til andre skip. Dette er dramatisk tydelig for enhver som har seilt en liten båt oppunder et havående skip. Skip som er dypt nedsenket påvirker alt annet i havet, ikke bare ting på overflaten. En ubåt lager undervannsbølger som brer seg i alle retninger. En annen ubåt – enher fisk, hval eller hva som helst i havet – utsettes for bølgene og blir på en måte formet, «inn-formert» av dem. En

annen ubåt produserer på samme måte sine bølger, som igjen påvirker, inn-formerer, den første ubåten såvel som alt annet i den delen av havet.

Når mange ting beveger seg samtidig i et bølgeomedium – det være seg hav av vann eller dette ekstraordinære psi-feltet – moduleres mediet; det fylles med bølger som krysser hverandre og interfererer. En ny bølge legger seg over de som allerede finnes, og bølgeomidiet blir stadig mer modulert. Det er dette som skjer i havet; når mange skip pløyer overflaten, blir det sterkt modulert. På stille dager kan dette fortsette i timevis, noen ganger i dagevis. Bølgene som opprettholdes på denne måten er havets «hukommelse» – minnet om skip og andre ting som har beveget seg gjennom det. Hvis vind, gravitasjon og strand- og undergrunns-linjer ikke hadde påvirket og opphevet disse vann-hologrammene, ville overflaten fortsette å være modulert. Men naturlige linjer og krefter er virksomt tilstede, og før eller senere oppløses havets hologrammer.

Psi-feltet er et felt av perturbasjoner (forstyrrelser) i vakuum, skapt av ladede partikler og objektene som disse partiklene bygger. Alle partikler og systemer av partikler perturbber (eller «eksisterer», som fysikerne sier) grunntilstanden i vakuum. Og i likhet med havet opprettholder psi-feltet perturbasjonene i form av interferensmønstre. Men i psi-feltet kanselleres ikke bølger som blir skapt, de blir ikke en gang svekket, hverken av gravitasjon, vind eller andre faktorer. Nyere teorier bekrefter at vakuum, i likhet med supernekkjølt helium, er et friksjonsløst medium. Spredningen er bare begrenset av bølgenes egen forplantningshastighet.

Vakuum er overalt, alt som finnes i universet er nedsenket i vakuum, og hver eneste partikkel produserer bølgelignende forstyrrelser i mediet. Disse «eksitasjonene» møtes som bølger og danner interferensmønstre. Mønstrene bevarer informasjonen fra forstyrrelsene som skapte interferensbølgene: de er hologrammer. Den nye slående innsikten er at *partikler og alt vi kjenner som verdens virkelige ting* (bygget som kombinasjoner og strukturer av partikler) *lager hologrammer i det subtile energifelt som underligger alle verdens ting*. Hologrammene finnes overalt hvor interferensmønstrene selv er tilstede – overalt hvor disse har gjennomtrengt vakuum. Og hologrammene finnes som potensiell og varig informasjon om alt som har skapt dem.

Hologrammene bevarer informasjon om alle de ting som lager dem, og informasjonen om alt som lager hologrammer kodes inn i vakuum. Informasjonen ikke bare kodes eller «leses» inn i vakuum – den kan også hentes eller leses ut igjen. Dette betyr at alt i verden informerer alt annet, samtidig som det selv informeres av alt annet.

Selvsagt foregår ikke dette alltid på samme måte, med samme intensitet og effekt. Det finnes en universell forbindelse i verden, men den er ikke like aktiv under alle forhold.

■ forts. neste side

Ulike økonomiske styreformers – enkelt illustrert

Sosialisme

Du har to kyr. Du beholder den ene og gir den andre til naboen

Kommunisme

Du har to kyr. Staten tar begge og holder deg med melk

Fascisme

Du har to kyr. Staten tar begge og selger deg melken

Byråkrati

Du har to kyr. Staten tar begge, skyter den ene, melker den andre, betaler deg for melken og slår den ut

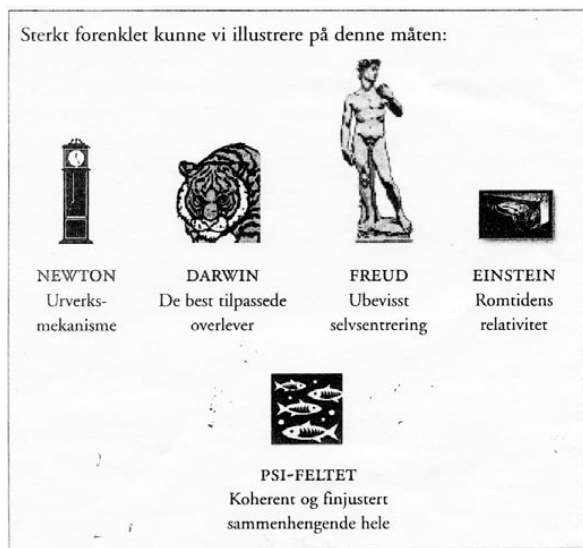
Kapitalisme

Du har to kyr. Du selger den ene og kjøper en okse

Demokrati

Du har to kyr. Staten beskatter deg til du må selge begge to slik at de kan gi støtte til en mann i et annet land som har fått en ku fra staten i ditt land

Originalt opphav ukjent.

Den mest direkte, intense og åpenbare forbindelse finnes mellom ting som ligner hverandre (ting som er «isomorfe» – har samme grunnform). I et komplekst hologram vil ethvert element vikles sammen med isomorfe, lignende, elementer. Forskerne kaller slik sammenvikling «konjugasjon» – holografiske mønstre er *konjugert* med lignende eller tilsvarende mønstre i et hvilket som helst utvalg av mønstre, uansett hvor omfattende en slik vev måtte være. Praktisk erfaring bekrefter dette prinsippet. Ved å bruke et konjugerende mønster som «kode» kan vi plukke ut et hvilket som helst tilsvarende enkeltmønster i det komplekse bølgemønsteret i et hologram. Vi bare legger inn koden i hologrammets virvar av bølgeformer, og de fester seg til den bølgeformen (eller de bølgeformene) som er konjugert med den. (Det er dette vi gjør også når vi plukker ut den ene websiden vi er på jakt etter, fra Internett millioner av nettsider. Vi legger inn koden for det nettstedet vi søker, dets URL, og systemet matcher det med det ene nettstedet som korresponderer med koden. Deretter åpner systemet den ene inngangen vi søker blant Internett millioner av innganger).

Når vi anvender dette prinsippet på nauren, får vi et enkelt og logisk bilde. Ting *inn-formeres* mest direkte av ting som ligner mest på dem. Amøber, for eksempel, informeres direkte av andre amøber. Dette betyr ikke at ulike ting ikke informerer hverandre gjensidig, det er bare ikke så intens og så tydelig. Amøber informeres også av ande encellede organismer, likledes av enkle molekyler på den ene siden og komplekse organismer på den andre siden. Men denne informasjonen er mindre intens og derfor mindre opplagt. På samme måte med mennesker. Vi informeres direkte av andre mennesker, men vi informeres også – mindre direkte – av dyr, planter, hele biosfæren og endog hele universet. Det er bra at det er slik, for hvis alt mulig skulle komme til oss like tydelig, ville ikke hjernen kunne sortere det ut, og vi ville oversvømmes. Ut fra en selektiv konjugering av holomønstre, hvor «likt søker likt», informeres vi av det som er mest likt oss og vi slipper å bli neddyngnet av psi-feltets enorme informasjonsmengder.

I de fleste kosmologier og metafysiske systemer har det vært urgammel visdom at et kosmisk felt underligger og forbinder alt som finnes i verden. Men inntil nylig var tanken om et slikt felt basert på filosofisk eller mystisk innsikt, som en privat eller ikke-gjentagbar erfaring. Nå gjenoppdages dette feltet, i kraft av

omhyggelig utførte eksperimenter i fronten av flere vitenskapelige disipliner. Det er verd å merke seg hvordan kvantitative data fremskaffet gjennom upersonlige vitenskapelige metoder bekrefter en kvalitativ og tilsynelatende ubestridelig personlig erfaring. Kombinasjonen av unik personlig innsikt og objektivt observerbare og reproducerbare eksperimenter gir oss den best mulige forsikring om at vi er på rett vei: at det faktisk eksisterer et kosmisk felt som forbinder organismer og alle sinnets elementer i biosfæren, såvel som partikler, stjerner og galakser gjennom hele universet.

(sjå ill over)

Folk i gammel tid visste at rommet ikke er tomt: tvertimot, de forestilte seg at rommet er opphav og minnebank for alt som eksisterer, for alt som har eksistert og for alt som noensinne kommer til å eksistere. Denne kunnskapen, som har vært intuitivt tilstede i menneskesinnet i tusener av år, har vært avfeiet i moderne vitenskap som mystisisme og fantasi. I dagens vitenskap kommer den tilbake, først som en mektig fabel, dernest – etterhvert som videre forskning utdyper og tydeliggjør forestillingen om psi-feltet – som en bærebjelke i det alminnelig aksepterte vitenskapelige bilde av verden.

Vi har hele tiden hatt en mistanke om at dette merkelige feltet, som tegner seg gjennom sammenhenger i kosmos og bevissthet og som overskrider rom og tid, kan være en moderne versjon av det eldgamle akasha-feltet. Mistanken synes å være bekrefte: psi-feltet er det samme som akasha-feltet – men nå i dagens vitenskapelige drakt.

Dette er en betydelig oppdagelse. Akasha er sanskrit og betyr «eter» – det vil si eterisk, subtilt stoff som gjennomstrømmer alt rom. Opprinnelig, i indisk filosofi, stod det for «utstråling» eller «stråleglans» og ble betraktet som det første og mest fundamentale av de fem elementer – de andre var vata (luft), agni (ild), ap (vann) og prithivi (jord). Akasha omfatter egenskapene til alle de fem elementene, det er selve livmoren, det dype hulrommet som alt vi sanser strømmer ut fra og som alt skal tilbake til. Dette mest fundamentale av alle elementer gir oss hva de gamle kalte akasha-arkivene – den permanente hukommelse, det permanente lager for alt som har funnet sted og alt som skal komme til å finne sted, i rom og tid.

(Fra boken Revolusjon i vitenskapen)

BØKER • BØKER

Hva er mennesket og menneskets plass i utviklingen?

I.

Gudsbildet – den skapende fantasi

I den vakre og storslagne allegori om skapelsen i første Mosebok heter det bl.a.: Og Gud skapte mennesket i sitt bilde, i Guds bilde skapte han det, til mann og kvinne skapte han dem.

Forestillingen om Gud springer således ut fra en guddommelig gave mennesket har fått, men som hele resten av verden ikke har. Denne evne kaller vi for fantasi. Ved denne makt kan menneskene og bare menneskene finne bevis for en ting vi ikke har sett. Det utsynet denne makten åpner for er *ubegrenset*. Når menneskets fullkommengjorte fantasi blir en åndelig realitet, kan det virkelig i alle vitnesbyrd om plan og hensikt komme til å skjelve den store sannhet, at himmelen er hvor som helst og i hva som helst, at Gud er alle steder og i alle ting, men ingen plass så nær som i våre hjerter.

I relasjon til den øvrige skapning vil dette si, at mennesket adskiller seg fra denne deri, at det er åndenes bolig. Hva sterke vinger er for fuglen i dens livskamp er det en sterk og i *sannhet* orientert tankegang hos mennesket i dettes livskamp. En fisk som ikke kan svømme og finne seg til rette i vannet, den dør fordi den ikke passer i sitt rette element. Men da menneskets element er åndslivet dvs. tanke- og skaperfantasi, så vil våre tanker og *tenkemåte*, vårt sinnelag (intuisjon og følelse) bli menneskets skjebne.

Fantasiens store gave som gjør

oss til skapende guder og gudinner med de ubegrensede muligheter, innebærer også den store risiko, der feiltakelsens lønn er døden.

II.

Åndens suverenitet

Kulturkrisen og den ulykkelige tilstand vi lever i, er feiltakelsens lønn i tiden. Skal vi finne årsaken, må utgangspunktet ikke bli atomet, men det sentrum hvor alle linjer møtes, nemlig den menneskelige personlighet. Det er herfra de indre fakta dramatiseres i forskjellige ytre bilder og som former vårt kulturelle miljø, alt etter egenarten og bevissthetsgraden i de respektive åndsstrømninger.

Vår kultur er som bekjent flytt sammen av tre grunnstrømninger, nemlig arven fra Palestina, Hellas og Roma. Fra Israels folk fikk vi idealen om den intellektuelle mennesketype, og fra Roma fikk vi det sosialt organiserende innslag. Men en ting manglet. Det var ikke plass for det indre menneske og de lover og prinsipper som hersker der. Og da faller alt fra hverandre. For det er herfra at livet egentlig styres både individuelt og kollektivt. Er det ikke orden fra grunnen av, vil den kulturelle bygning eller byggverk forfalle, sprekke og ramle sammen i løpet av kortere eller lengre tid, slik som vi ser det for våre øyne i dag.

De tre hovedstrømninger som vår kulturform hviler i, kunne ikke smeltes sammen til et organisk hele på grunn av mangelsykdom. Alt er blitt utvendighet. Kristendommen holder på å lide bokstavedøden, arven

fra Hellas er blitt til den moderne naturvitenskap som truer med å ta knekken på oss med sin kjernefysikk. Romernes organiserende prinsipp er blitt en gigantisk gruppekamp på det politiske plan. *Helheten og livets eget samlende prinsipp mangler.*

Som følge herav har vi fått en robust materialisme som har trengt menneskene inn i en blindgate. Maskinene har i stor utstrekning overtatt menneskenes rolle og nåtidsmennesket lever under teknikkens økende tyranni. Verdien er ført over fra menneskene til kulturapparatene og makten i institusjonene, hvor de skrik som stiger opp fra istykkermalte mennesker ikke høres i stålgyntet fra maskinene.

Man har glemt det viktigste, nemlig dette, at «menneskene ikke lever av brød alene, men av hvert ord som utgår av Guds munn». De ord som utgår av Guds munn finner vi markert i hele tilværelsen, fordi hele universets funksjon hviler på dem. De er den lovmessighet som alt er bygget opp omkring. For de store linjers vedkommende er jo også dette alminnelig erkjent. Men når det gjelder detaljene slik som de ytrer seg i menneskelivet og samfunnslivet, da er det vanlig oppfatning at alt så å si driver for vær og vind, uten noen forbindelse med hvert ord som utgår av Guds munn, eller med en evig uforanderlig ordening.

(Logokratiet, bind 2)

Vann på hjernen?

Svein Otto Hauffen

Nylig skrev Thomas Hylland Eriksen i Morgenbladet: «I nyere tid er mennesker blitt sammenlignet med datamaskiner. Gregory Bateson skrev en gang at når man brukte analogier, burde man se på den opprinnelige konteksten for å få et forvarsel om problemene man ville komme opp i. Når det gjelder hjerner og datamaskiner, er det strengt tatt nok å slippe en datamasakin ned i en vannpytt. Den blir umiddelbart handlingslammet. Det gjør derimot ikke vi».

Sant nok. Med vår vanntette hjerne-skalle, er vi gardert mot vannskader såvel som mot vannskrekk – om vi av vanvare skulle havne i en vannpytt eller rennestein.

På toppen av det hele, kan vannet kalles hjernens rette element. Den ligger jo og bader dagen lang – i sitt eget hjernevann! Uten at den tar seg vann over hodet.

Mentalhygiene

Man skulle vel tro at det burde være

nok til daglig mentalhygiene – men det er nok ikke det. Å dømme etter skitne tenkemåter og urenlige tanker, som produseres og reproduseres tankeløst – offentlig og privat. Tidligere tok man det mindre overflatisk, for i eldre romaner leste man flere ganger setningen: «Nu må vi legge hjernen i bløt», når problemene skulle løses.

Den forsømte mentalhygiene, blir neppe mere enn et uholdbart foresett, før ærlig selvkritikk utøves, med full lyssyrke. Prisverdig er en renslig tenkemåte – uforurenset av avidsyke, dømmesyke m.m. «Den rene tenkning» som filosofene etterlyser, er velkommen. Men den kommer ikke bare av seg selv. Kun gjennom fordomsfri og forureningsfri tankegang.

Derved kan kamuflerte vanviddendensere lettere gjennomskues; og lumske tilløp til mental vandalisme holdes under skjerpet selvkontroll.

I grenseland

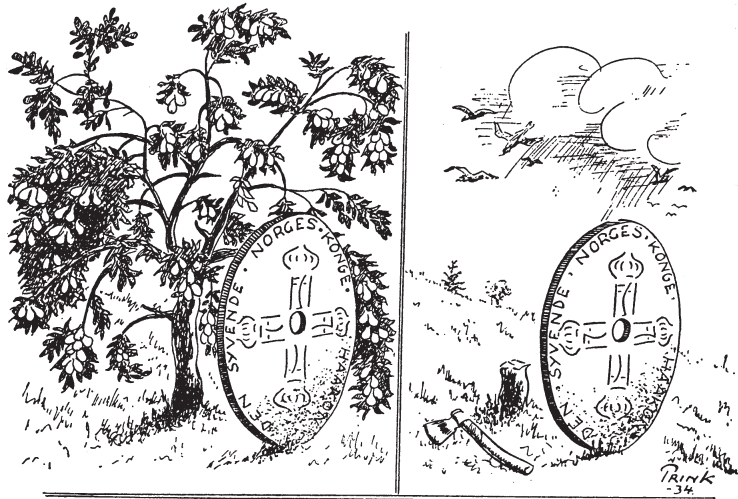
Ved grenseland mellom geni og galskap, bør betenkes at det glade vanvidd har lysere toner, enn det hugmørke gravalvor. «Kalkete gra-

ver» var Mesterens karakteristikk av de moralistiske fariseere. Og som Chesterton sier: «En sinnssyk person, er et menneske som har tapt alt – untagen sin forstand». Eller som fyndordet sier: «Dei gale råkast på mangt!» For eks. det å bli ateister. Så var det da også «Det gale menneske» i Fr. Nietzsches: «Slik talte Zarathustra», som ropte ut på torvet: «Gud er død!» Mens Nietzsches tankeløst pådyttes nevnte, av folk som leser «Zarathustra» slik fanden leser Bibelen – og frekt påstår at dette skulle være Nietzsches budskap!

Hjernevann bør ikke forveksles med visdommens kilde. Den kan først finnes på et høyere bevissthetsnivå. Godt over næringsvettets lavmål. Det burde ikke være uoverstigelig for noen. Selv om motivasjonslukkere gjerne innskyter: «Det bli' for høgt for mæ». Hjernevann kan forøvrig virke som støtdemper for dem som stanger hodet i veggen.

Her minnes jeg det fyndige trønderske synonym for vanvittig: «Dæm e' blaut på pæra!»

Diagnose og terapi for en hel verden

Pengene som idéelle fungible midler.

For å kunne stille en riktig sykdomsdiagnose og for å forstå en sykdoms årsak og natur, må en sitte inne med et omfattende kjennskap til menneskeorganismens funksjon og bygning. Det er ofte slik at sykdommene har sin enkle og naturlige forklaring. En begynner nå å få et ganske godt innblikk i mange biologiske prosesser som ligger til grunn for vårt liv, og derfor er mange sykdommer som en før sto helt uforstående og hjelpeløs overfor, nå er blitt forstått og behersket. Med forståelsen følger ofte befrielse, med uvitenheten følger usikkerhet og forvirring, og manglende evne til behandling.

Vår verden av mennesker er som en levende organisme. Det er ikke vanskelig å se at menneskene er som cellene som bygger opp de større samfunn og som alle er avhengig av hverandre. Og det er ikke vanskelig å se at denne verdensorganismen er

syk. Meget syk, det snakkes nå stadig om at hele vår eksistens er truet.

Vi har hatt krig på krig og rykter om krig, hele verden har stått i en uhyggelig brann. Vi har ennå i dag flere hundrede millioner barn som sulter, vi har utallige uten hus og hjem og arbeide, vi har streik og økonomiske kriser og krakk, vi har produksjonsbegrensning, «overbefolkning» og vareoverflod på samme tid. Og vi har en hel verden i sjelenød – og som kanskje det viktigste av alt: Vi har en menneskehet som ennå lever i den største uvitenhet, usikkerhet og forvirring angående sammenhengen i det hele, angående diagnosen, årsak til og behandling av den foreliggende forferdelige tilstand.

Ja, for det hadde ikke vært noen sak da, om menneskene bare visste hvori det syke består, hva som egentlig er i veien. Men gjør de det? Det

skrives kjempesvære verker om alle sykdommer i vårt legeme, men hva drives det egentlig med av forskning over sammenhengen m.h.t. verdensnøden? Hvor er den vitenskap som verden er i ennå langt større behov av enn legevitenenskapen? Den finnes ikke! Spesialvitenskapene er øyensynlig av altfor liten spennvidde til å kunne fatte om bare litt av sammenhengen. Spesialiseringen har på mange måter vært en ulykke. Vitenskapsmennene har ofte spesialisert seg bort fra livet og helheten. Derfor har de vært minst like hjelpeløse som andre når det gjaldt å gi svar på de mest påtrengende spørsmål som tiden og utviklingen har stillet oss.

Det finnes så mange brøkker av sannheten, så mange delsyn. Her er et skrikende behov for det forklarende helhetssynet.

(fra Logikraten, bind 2)

Hiroshima: Bomben som forlenget krigen?

Arne Kalland Professor, Sosialantropologisk institutt, Universitetet i Oslo.

Lørdag 06.08.2005
Dagbladet på ett

I DAG ER det 60 år siden atombomben ble sluppet over Hiroshima. En vanlig forestilling er at bomben forkortet krigen. Det er imidlertid mye som tyder på at bomben var militært nødvendig og kan ha forlenget krigen.

Tidligere forsvarssjef Fredrik Bull Hansen er blant de som hevder at amerikanske militærledere hadde valget enten å bruke bomben for å få slutt på krigen, eller risikere en invasjon av Japan hvor «hundre tusener...kunne stryke med» i en kamp hvor Japan «helt klart» hadde signalisert at de ikke ville gi seg. (NRK, Sånn er livet, 14. juli).

Dette er en myte. Andre muligheter - som å bringe Sovjet inn i Stillehavskrigen eller å gi Japan visse garantier med hensyn til keiseren - ble ikke forsøkt. Det er grunn til å tro at disse strategiene i det minste sammen hadde fått Japan til å kapitulere. I 1946 konkluderte to amerikanske rapporter at det ikke var nødvendig å bruke atombombene for å unngå en invasjon. Krigsministeriets rapport

mente at «det er nesten sikkert at Japan ville ha kapitulert når Russland gikk med i krigen», noe Stalin hadde lovet at landet skulle gjøre. U.S. Strategic Bombing Survey hevdet at «innen 31 desember, og etter all sannsynlighet før 1. november 1945 [datoen for en planlagt invasjon] ville Japan ha kapitulert selv om atombombene ikke var blitt droppet, selv om Russland ikke hadde kommet med i krigen, og selv om invasjonen ikke hadde vært planlagt eller vurdert».

Det kan innvendes at rapportene ble skrevet etter krigen og derfor ikke sier hva aktørene visste da bombene ble sluppet. Før vi tar opp dette temaet, kan det være verdt å skissere den militære situasjonen i begynnelsen av 1945.

STRATEGIEN TIL USA var å rykke mot Japan over øyene i Stillehavet uten å engasjere de japanske styrkene i Sørøst-Asia eller i Kina. Under en invasjon av Japan måtte de allierte derfor å unngå å kampfdyktige styrker på fastlandet kom Japan til unnsetning. Under Jalta-konferansen i februar 1945 hadde Stalin derfor lovet England og USA at tre måneder etter Tysklands fall ville Sovjet angripe for å binde de japanske styrkene i Kina. Til gjengjeld skulle Sovjet etter nærmere avtale med Kina få adgang til jernbanen og havner i Mandsjuria.

Men etter Jalta endret situasjonen seg raskt. Amerikanerne fikk full

kontroll over Japans farvann og luftrom, og 1. april begynte kampene om Okinawa. I samme måned nektet Sovjet å fornye nøytralitetspakten med Japan, som fryktet et russisk angrep mer enn noe annet. På toppen kom Tysklands sammenbrudd i begynnelsen av mai.

Japanerne trappet derfor opp sine fredsforlere. USA ble informert om kontakter gjennom Sovjet, Sverige, Sveits, Portugal og Vatikanet. Amerikanerne hadde også knekket de japanske kodene og visste at Japan ville strekke seg langt for å oppnå fred, men at de ikke kunne godta «betingelsesløs kapitulasjon», et krav japanerne fryktet innebar slutten på dynastiets og nasjonens eksistens. Japan ønsket garantier for keiseren. Joseph Grew, fungerende utenriksminister med 10 år som ambassadør i Tokyo bak seg, ønsket å gi garantier, og han ble støttet av de fleste sivile og militære ledere. I boken «The Decision to Use the Atomic Bomb» hevder historikeren Gar Alperovitz at den eneste som ikke ville gi garantier var James F. Byrnes, president Trumans fremste rådgiver og utenriksminister fra 3. juli 1945. Om ikke garantier var nok, følte mange seg sikre på at Japan ville kapitulere hvis de ble gitt sammen med en russisk krigserklæring.

I DENNE situasjonen åpnet atombomben nye perspektiver. I mai ble arbeidet med bomben intensivert, og forhandlingene med å finne en fredsøsning begynte. Potsdamkonferansen mellom Churchill, Stalin og Truman ble utsatt til etter den planlagte prøvesprengingen i midten av juli. La oss se litt på begivenhetene i ukene før over 100 000 mennesker ble drept i Hiroshima.

13. juli uttrykte Japans utenriksminister i et telegram til sin ambassadør i Moskva at keiseren hadde sterke ønsker om snarlig fred, men at kravet om betingelsesløs kapitulasjon stod i veien. Keiseren ville sende en prins som sin personlige

sendemann for å få Sovjet til å megle.

16. juli ba den amerikanske forsvarsledelsen Churchill om å snakke Truman til fornuft. Mange militære ledere mente de trengte keiseren fordi bare han kunne få styrkene i Sørøst-Asia og Kina til å legge ned våpnene. Churchill som mente at kravet om betingelsesløs kapitulasjon forlenget krigen, tok forgive opp saken med Truman.

Samme dag - dagen før Potsdamkonferansen åpnet - foretok USA en vellykket prøvesprenging. USA trengte ikke lenger Sovjets hjelp. Truman og Byrnes ønsket nå å forhindre russisk deltagelse i krigen, og 23. juli ba de på nytt kineserne om å trenere forhandlingene med russerne, i et forsøk på å forsinke et russisk angrep på de japanske styrkene i Mandsjuria.

26. JULI kom Potsdam-erklæringen, etter at en paragraf som åpnet for garantier ble fjernet fra det opprinnelige utkastet. Kravet om betingelsesløs kapitulasjon ble dermed stående. Det var også andre problemer med teksten. Verken atombomben eller et russisk angrep ble nevnt. Sovjet ble holdt utenfor, noe som ble tolket av japanerne som en mulig splittelse mellom de allierte og at det ennå var håp om en avtale med Sovjet. Stalins signatur hadde vært nok til å frata Japan denne illusjonen. Japan var også forvirret fordi landet to dager tidligere hadde svart positivt på et utspill fra radiostasjonen til Office of War Information. Japan ble her forespeilet en kapitulasjon med henvisning til Atlanterhavschartret, som slo fast at alle stater selv kan bestemme sin styreform.

Japan prøvde å vinne tid, noe som ble tolket som et avslag til tross for at amerikanerne oppfanget meldinger 2. og 3. august om at den japanske regjeringen fortsatt studerte teksten. Amerikanerne hadde ventet (og ønsket?) et negativt svar. Allerede dagen før deklarasjonen hadde øvers-

kommanderende for flyvåpenet fått skriftlig ordre om å slippe den første bomben så raskt som mulig etter at konferansen var slutt.

6. august sprang bomben over Hiroshima, 8. august erklærte Sovjet krig (uten avtale med Kina), og dagen etter ble bomben sluppet over Nagasaki. 10. august tilbød Japan å kapitulere i henhold til deklarasjonen på betingelse av at dette ikke rakk ved keiserens posisjon. Svaret kom dagen etter og ble av begge parter tolket som en garanti for keiseren, men på de alliertes premisser. 15. august kapitulerte Japan formelt.

HVORFOR HADDE amerikanerne slik hastverk med å bruke bomben når de visste at Japan søkte fred og når de likevel var beredt til å beholde keiseren? Det var ennå tre måneder før invasjonen kunne begynne. Hvorfor prøvde de å forhindre et russisk angrep, som trolig ville ha fått japanerne til å kapitulere, og dermed kan ha bidratt til å forlenge krigen? Et ubehagelig svar er at Truman og Byrnes ønsket å prøve bomben på en bybefolkning. Hiroshima hadde liten militær betydning og bombemålet var byens kommersielle sentrum. Som det var i Nagasaki. Bombene var først og fremst en advarsel til russerne.

Det er vanlig å se bomben som avslutningen på andre verdenskrig. Det er mer fruktbart å se den som et forspill til den kalde krigen.

TRIGGERHAPPY BRITISK POLITI

ITV avslører at den brasilianske teknikeren som ble skutt som en av de mistenkte bombemennene i London verken hadde side frakk eller flyktet fra politiet. Likevel ble han skutt med 7 skudd i hodet inne i en av togvognene.

Meningsløst drap på en uskyldig fra britiske myndigheters side.

Men som Frp sier i en valgbrochure: "Gjerningsmannen var at utenlandsk opprinnelse..."

Les: han er mørkudet

DOJ

Global fattigdom, globalisering og Verdensbanken

Verdensbankens data blir til stadighet misbrukt for å bevise at den nyliberale formen for globalisering reduserer fattigdom. På tross av dette bør globaliseringskritikere vokte seg vel for å avvise alt som kommer fra banken i Washington.

Av *Asunicon Lera st. Claire*

Vi hører ofte fra journalister og tv-reportere at «verdenssamfunnet» er i ferd med å løse «det globale fattigdomsproblemet». Man leser også med forundring oppslag i media som for eksempel journalisten David Brooks som i New York Times skriver om «Good news about poverty» (27.11.2004). For hvordan er det mulig å snakke om gode nyheter om fattigdom når vi vet at fattigdom, sammen med klimaendring, er grunnleggende problemer, som mange av oss vil mene øker heller enn minker i de fleste land? Når alt kommer til alt handler ikke Brooks tekst om sammenhengen mellom nyliberal globalisering og fattigdom, men om å bruke den påståtte tilbakegangen i fattigdom for å rettferdiggjøre det velfungerende med globalisering mens han latterliggjør

kritikken av det samme fenomenet. Dette er to forskjellige ting.

Takk de dressklede

Brooks synes ikke å være i tvil om at vi faktisk er på rett vei og at fattigdom snart kan fjernes fra verdens overflate – eller, snart nok, i hvert fall. Brooks, som mange andre – ikke bare journalister, men også akademikere, givreland og FN-organer – bruker data fra Verdensbanken for underbygge sine argument. Det synes som den økonomiske veksten har vært spesielt stor i utviklingsøkonomier, forteller Brooks sine lesere, og siterer en rapport fra Verdensbanken. Og ettersom økonomisk vekst er den viktigste årsaken til fattigdomsreduksjon, slik eksperter i Verdensbanken hevder, så kan Brooks «utlede logisk» at fattigdommen er på vei ut. Ja, ikke bare blir fattigdommen redusert, men også ulikhetene mellom menneskene i verden er minkende, ifølge Brooks.

Hva forklarer alle disse gode nyhetene, spør Brooks retorisk, og svarer: «dette vi kaller globalisering ... for merk dere det: frihandel reduserer verdens lidelser.»

Dersom leseren ennå ikke er overbevist, topper Brooks sitt oppslag med et frontalangrep på artister som Bono og Bruce Springsteen. Jeg skulle gjerne sett at disse karene snakket sant, sier Brooks, for hvis vi virkelig ville redusere verdens fattigdom, så ville vi ikke hylle Bono og Bruce, men «disse dressklede herrene som deltar på frihandelsforhandlinger og investorer som farer verden rundt. Delvis takket disse får

vi gjort noe med fattigdommen».

Legg merke til kynismen her: Brooks kronikk er ikke et innlegg mot politiske liberalere som er oppatt av global fattigdom, eller deres idealistiske politikk. Hans budskap er for det første at det bare ikke finnes to måter å bedømme den nyliberale frihandelsideologien på. Den ene er basert på kunnskapen til de som vet – ekspertene i Verdensbanken (når deres data passer) og økonomer som behersker regresjon og matematisk projeksjoner; den andre basert på «folkemeningen» – på massen som bare synes å være i stand til å lytte til musikernes tekster og politiske budskap og tar dette for god fisk – for å fortelle sannheten. Globaliseringskritikere er ikke eksperter, for de «vet» ikke.

Politisering av vitenskapelig usikkerhet

Den enkleste måten å underkjenne gode argumenter med egne synspunkter på, er å avskrive disse som basert på dårlig vitenskap eller rett og slett uvitenhet. Selv om det høres lett vint ut, er dette faktisk en av de viktigste kildene til de hegemoniske synspunktene som forfektes av en institusjon som Verdensbanken. Men dette har nå blitt en gjennomgående argumentativ strategi for globaliseringsforsvarere. Et ferskt eksempel på bruken av motsetningsparet sann/falsk knyttet til kunnskap om globalisering, er Jagdish Bhagwati «In Defense of Globalization», der Verdensbankens eksperter framstilles som gode bare når deres synspunkter passer hans egne formål.

Verdensbanken har utvilsomt blitt en av de viktigste og største produsentene av kunnskap om fattigdom og utvikling. Bankens forskningskapasitet, sammen med dens makt i fordeling av bistandsmidler og den legitimitet som mektige aktører gir den, gjør at den framstår som en statslignende kunnskapselite. Det er en organisasjon med ideologisk og materiell makt som er gitt ekspertstatus. Ikke bare produserer og distribuerer den de mest vanlig brukte kvantitativt såkalte harde data om utviklingsland og deres økonomier, men den har en spesiell type troverdighet som ikke andre ekspertinstanser har. Når bankens beregninger av fattigdomstrender ukritisk brukes for å rettferdiggjøre globaliseringens positive funksjonsmåte, slik Brooks gjør i sin kronikk, blir dette problematisk. Hans konklusjon er som nevnt at vi alle burde være taknemlige for det som blir resultatet av at alle disse dressklede mennene realiserer sin egeninteresse.

Den komplekse sammenhengen mellom nyliberal globalisering og global fattigdom tas da for gitt. I det lengste reduseres den til at førstnevnte påvirker den globale fattigdommen i positiv retning. Det retoriske grepet som består i å bruke informasjon om påstått reduksjon i fattigdom som støtte for ideen om at den pågående nyliberale globaliseringen er av det gode, er ikke noe annet enn nettopp det – et retorisk grep. Og som så ofte ellers havner Verdensbankens eksperter her mellom barken og veden.

Mange kjenner til den antatte

mangelen på vitenskapelig konsensus om menneskeskapt globale klimaendringer. Men, ikke bare blir vitenskapelige resultater om klimaendring bearbejdet av det mest avanserte system for vitenskapelig rådgivning i FN-systemet, deres klimapanel (IPCC) – det er også langt større usikkerhet knyttet til økonomisk vitenskap enn til vår kunnskap på miljøområdet. Disse globale tvilingsproblemer, som kanskje representerer de største utfordringene for fred og stabilitet i verden, er begge gjennompolitisererte. Vektlegging av vitenskapelig sikkerhet eller usikkerhet er rett og slett en måte å manipulere på, for å fremme det som til syvende og sist er politiske eller ideologiske synspunkt som ikke rokker ved de eksisterende maktrelasjonene. Et triks som leder til det sosiologer kaller sosial lukking: eliminering av ens motstandere ved å monopolisere kildene til ens egne fortrinn.

Ukritiske globaliseringsforsvarere

Global fattigdom og klimaendringer er ikke sosiale eller naturgitte fakta som bare venter på å bli oppdaget og målt. Tvert imot er de svært komplekse saker som derfor kan defineres og måles på konkurrerende måter, avhengig av hvilke spørsmål en stiller, hva som teller som bevis, hvem som skal anses å være eksperter, og hvordan uenighet skal håndteres. Å konstruere kunnskap om de innebærer viktige verdivalg som berører moral- og kunnskapsspørsmål, og som er like mye knyttet til politiske og sosiale overveielser som til vitenskapelige vurderinger fra klimaforskere eller utviklingsøkonomer.

Mitt hovedpoeng er at mens vitenskapelig usikkerhet brukes for å rettferdiggjøre den stadige mangel på handling i forhold til klimaendringer, så synes svært få å bekymre seg over den betydelige vitenskapelige usikkerheten angående fattigdom, mangelen på forskning om hva som skaper og opprettholder den, og vanskene med å utvikle en politikk som kan avskaffe den. Og delvis skyldes dette den påståtte objektivitet og eksakthet i utviklingsøkonomien, og at den forskningen som bearbejdes eller støttes av Verdensbanken blir brukt – eller heller misbrukt (eller oversett når det passer) av ukritiske globaliseringsforsvarere.

En kompleks institusjon

Globaliseringskritikere har en tendens til å avvise kunnskap som kommer fra Verdensbanken, men vi bør vokte oss vel for å benytte den samme feilaktige tenkemåten som Brooks eller Bhagwati står for: å anta at all kunnskap som kommer fra Ver-

densbanken representerer dårlig vitenskap, bare fordi den forfektes av eller oppstår i denne globale institusjonen. Eller å gå i den fellen som den populistiske høyresiden så lett går i når den avviser kunnskap om klimaendringer som vitenskapelig skrot. Denne siden av arenaen er like politisert som den andre.

Verdensbanken er en kompleks global institusjon, med mye å tilby med tanke på utrydding av fattigdom dersom kunnskap om global fattigdom, og dens mulige positive eller negative koplinger til økonomisk globalisering ikke bare ble produsert av banken, men gjennom felles innsats fra mange andre ekspertinstitusjoner og folk med relevant kunnskap på linje med FNs klimapanel. Til syvende og sist er alt det dreier seg om å tilstrebe et ideal om utdypet demokrati, ettersom så mange av aspektene ved hvordan man kan bekjempe fattigdom og skape bedre sosial endring dreier seg om å forhandle verdi- og interessekonflikter. Å anerkjenne den delvis konstruerte karakteren av definisjoner og metoder i fattigdomsforskning, er den beste garanti mot alle former for fundamentalisme, inkludert både den postmoderne og frimarkeds-fundamentalismen.

Alle de av oss som ønsker alternative former for globalisering ville gjøre klokt i å engasjere oss i en kritisk dialog med ekspertorganer som banken og dens kunnskapsfordringer. Ved å legge skylden for alle uheldige sider ved globalisering på banken kan vi komme i skade for å kaste barnet ut med badevannet. Ved å gjøre det forveksler vi kompleksiteten knyttet til global fattigdom med kompleksiteten knyttet til globalisering, og går glipp av muligheten til å åpne opp og kreve at banken, hvis den skal være en kunnskapsbank, bør være bidragsyter til en mer treffsikker, troverdig og legitim kunnskap. Uten multilaterale organisasjoner ville dagens verden være uteløst til rene maktrelasjoner drevet av direkte politiske interesser til mektige aktører som USA, transnasjonale selskaper, eller mektige eliter som aldri har vært opptatt av fattigdom. Å dekonstruere Verdensbankens kunnskap er bare et første skritt i denne sammenheng. Vi må arbeide sammen med og engasjere oss kritisk med de som allerede har legitimitet til å rekonstruere og gjenoppbygge alternativer, og det må skje snart, ettersom livet til millioner av mennesker avhenger av den såkalte utviklingskunnskapen.

Skjulte motiver

Lave impulser – nederdrettig, maskert i skin av noe «prektig», impulser enhver som tror seg hevet over slikt på jord. Og ikke innser «hva som bor i mennesket» – (med Jesu ord.)

Med hildrende livsløgn, øverst i hodet, skjules lett det som impulseres i blodet. Ved ordmengder som man sier og skriver, kamouflerer man lett sine lava motiver, for det man bak ryggen, mot andre bedriver.

Blant det lyst-betonte Loke vil, er å føre alle vill, ved falskspill, intriger og dobbelt-spill. Hans disipler nyter å sverte, ved svertelysten i deres hjerte.

Dobbeltmoralisk søker de lyte hos nesten og andre, som de kan nyte å sverte, baktale og klandre.

Ambivalente sverter bak ryggen. Falske «venner» – impulseres av «Styggen». Utøves ikke våken konsekvens, forblir man i kronisk ambivalens.

Svein Otto Hauffen

Christian Beck undervisning

Colletsgate 82, 0460 Oslo tlf. 22 37 11 77

- Pedagogiske kurs på universitet og høyskolenivå
- Barn og barnehager
- Hjemmeundervisning
- Reform -97 og den nye opplæringsloven
- Fri-skoler og grendeskoler
- Rådgiving

Ta kontakt – Gjør en avtale

En ny vri på Maslovs «Hierarki av behov»

Mike Cechanowicz

Maslovs hierarki av behov er en velkjent modell innen psykologi. Den beskriver en trinnvis rekkefølge av menneskelige prioriteringer, fra det helt livsnødvendige, og frem til selvrealisering som et endelig mål.

Jeg har nylig oppdaget et mønster i atferd som er knyttet opp til denne modellen, og som har fått meg til å utvide modellen slik at kartet og terrenget bedre stemmer overens. Denne utvidelsen gjør det lettere å forstå hvordan menneskets verdier henger sammen gjennom en lengre utviklingsprosess. Denne prosessen er trolig noe som følger oss gjennom utviklingen som går over mange liv.

Maslovs modell i dens nåværende form

For de som ikke er kjent med modellen, gir jeg en kort forklaring. Mest grunnleggende for menneskelige behov er det som gjør livet mulig. Det vil si rent vann, luft, mat, opprettholdelse av nødvendig kroppstemperatur, og generell helse. Når dette er ivarettatt, skifter mennesket fokus til det neste nivået. Dette består av sikkerhet, trygghet, grenser og forutsigbarhet. Deretter har vi energi til å rette oppmerksomhet på våre sosiale behov – tilhørighet, nærhet, kjærlighet.

Klatreturen fortsetter så til et nivå kjent som selvaktelse. Dette oppnås ved å få til ting, mestre, og ved å få anerkjennelse for det vi gjør. Som en del av det hele, er materielle goder og status viktig. Det siste nivået er selvrealisering. Maslov sa at en kunne måle selvrealisering opp mot frekvensen av «peak experiences». Dette begrepet lar seg vanskelig oversette til norsk. Det nærmeste måtte være livets virkelige høydepunkter. De uforglemmelige opplevelser som kommer som følge av å være i kontakt med vår indre kraft.

Når behovene trues

Maslov beskrev hvordan de lavere trinn av behovene blir ubevisste for oss, etter at de er ivarettatt. Han sa de ble fraværende i vår oppmerksomhet helt til de blir truet. På denne måten kan våre prioriteringer, behov eller verdier endre seg på et blunk. Dette er det som skjer når mennesker får beskjed om at de har en livstruende sykdom, når et barn, eller en livspartner dør plutselig, eller at det økonomiske grunnlaget blir revet vekk. Krig og andre naturkatastrofer er også ting som får oss til å skifte prioritet.

Når våre lavere, vanligvis ube-

visste, behov blir truet, forlater mennesket sitt tidligere fokus, uansett hvor det tidligere var på behovspyramiden. Derfor virker, for eksempel, selvrealisering så meningsløs på toppen av en kreftdiagnose. De fleste mennesker synes at lek og moro er svært betydningstøtt når livsgrunnlaget forsvinner.

Maslovs modell for menneskets hierarki av behov gjør det også lettere å forstå endringer i samfunnet. Når terrortrusselen i Norge blir stor nok, kommer den til å true samfunnets behov for sikkerhet, forutsigbarhet og grenser. Dette er temmelig lavt nede på behovshierarkiet. Derfor blir enkelte demokratiske rettigheter, som hører til høyere opp i hierarkiet, ofret for å ivareta sikkerhet, som et mer viktig behov.

Den samme modellen brukes for å prioritere gjenoppbygging av samfunn som har vært rasert av krig eller naturkatastrofer. Sikkerheten kommer først, før jakten på status og selvrealisering. Dette har vært grundig illustrert i hendelser i krigen som har pågått i Irak.

«Behov» kan omsettes til «verdier»

Maslovs modell for behov kan omsettes til verdibegreper. Dette fordi verdier beskriver hva som er viktig for oss. Menneskets verdier gir mening til atferd. De reflekteres alltid i handling, fremfor «idealer» som egentlig bare er verdier vi skulle ønske at vi hadde.

Verdier er også arrangert i et todelt system av hierarkier. På den ene siden er det ting som er viktig for oss å ivareta, og på den andre siden er det ting som er viktig for oss å unngå. Disse hierarkiene er ofte svært ubevisste. De forteller oss hva vi skal prioritere når vi blir stillet opp mot et valg der den ene verdien må ofres fremfor en annen. Fordi verdier styrer mye av vår atferd, er kartlegging, sortering og eventuelt endring av verdier en viktig bit av selvstyringskompetanse. Det er også viktig i forhold til terapi og coaching. Derfor er kartlegging av verdihierarkier en viktig del av utdanningen i nevro-lingvistisk programmering – NLP, og derfor har vært fremme i min bevissthet i mange år.

Jeg har brukt Maslovs hierarki av behov i lengre tid når jeg underviser NLP, for å vise hvordan våre verdier bygges opp, og hvordan de plutselig kan endre seg. Til dette formålet har modellen tjent meg veldig bra. Samtidig har det skurret litt her og der i forhold til å forklare enkelte menneskers avvik fra modellen. Når modellene jeg bruker ikke helt stemmer med virkeligheten, blir de mindre verdifulle. Da går jeg til verks for å finne frem til noe som fungerer bedre.

Jeg har i lengre tid vært oppmerksom på forskjellen i atferd hos mennesker som er avhengig av ytre bekreftelse, anerkjennelse, oppmerksomhet, osv. Det viser seg alltid at løsningen for disse mennes-

kene ligger i evnen til å snu oppmerksomhet fra det ytre til det indre. Det vil si at når en selv er kilden til å dekke behov for bekreftelse, anerkjennelse m.m., så kan man eksistere på en tilfredsstillende måte uten å få det fra sitt ytre miljø.

Denne forståelsen har vært svært grunnleggende i min evne til å påpeke terapeutiske løsninger i lengre tid. Det jeg ikke har sett er hvordan den samme prosessen virker inn på menneskets klatretur oppover, og så innover i Maslovs behovshierarki.

Fokus på det ytre

Mens man klatrer opp langs behovshierarkiet, er alle nivåer av behov dekket fra en ytre kilde, helt til en kommer til selvrealisering. Sikkerheten kommer utenfra. Sosial tilhørighet og kjærlighet dekkes fra andre. Status og anerkjennelse kommer også utenfra. Når vi mister det, må vi skifte fokus til det som er truet.

Selvrealisering igangsetter fokus på de indre kreftene vi har i oss.

Når mennesker begynner å realisere seg, må de vende blikket innover i seg selv. Der finner de lidenskapen sin, drømmene sine, og en kraft til å gjøre noe som er i overensstemmelse med egne drifter og tendenser. For å kunne lykkes med det er følelsesmessig ærlighet, eller kongurens, et viktig tema. Hvis du ikke har fått det med deg, kan du lese om Virginia Satirs 5+1 friheter i mai-nummeret av bladet (Alternativt Nettverk), og du vil se hvordan emosjonell ærlighet lager en viktig bro til selvrealisering.

Menneskets emosjoner styres av menneskets ubevisste sinn. De er som et kompass, og forteller oss hva vi ønsker mer og mindre av. Siden menneskets bevisste ressurser alene ikke har adgang til denne informasjon, må vi vende oppmerksomhet fra det ytre til det indre for å vite hva som er viktig for oss. Uten det kan vi ikke en gang vite hva vi vil!

Nye konflikter

Det koster de fleste mennesker ganske mye når de først begynner å lytte til seg selv, for å dekke sine indre behov. Miljøet rundt oss, som vi tidligere har hatt et avhengighetsforhold til, og som derfor har vært en styrende kraft i vårt liv, begynner å protestere.

Først og fremst må de fleste mennesker ta stilling til hvorvidt de kan leve med sitt tidligere nivå av statusbehov, og samtidig bruke tiden sin til å realisere sine drømmer. Livskvalitet i forhold til selvrealisering kan også skape indre og ytre konflikter med tidligere etablerte arbeidsforhold. Jeg tror at vi blir satt på prøve. Prøven består i om vi velger status fremfor selvrealisering eller omvendt.

Hvis prøven blir bestått, må status vike. Det som er spennende er at det nivået som tidligere var dekket av ytre kilder, nå kan dekkes av in-

dre kilder. En begynner å gi seg selv anerkjennelse. Dette nivået blir så dekket internt. Det er derfor så mange som er i ferd med å realisere seg selv – dvs. livskunstnere er mindre opptatt av ytre status. Penger er bare en slags energi som omsettes til mer selvrealisering istedenfor ting.

Her har vi den lykkelige, men fattige kunstneren som et godt eksempel på denne internaliseringsprosessen.

Neste nivå – det sosiale

Veien videre til fortsatt selvrealisering vil ofte berøre sosiale normer, regler og partnerforhold. Konflikter er ofte til stede hvor selvrealiseringsinteresser strider med sosiale forventninger, normer og ønsker fra nærmeste familie. Av og til kan det handle om hvor mye tid en skal få lov til å vie til seg selv kontra andre. For den som er midt i det hele blir konflikten enda verre enn den var på det tidligere nivået. Skal en fortsette med å være emosjonelt ærlig overfor seg selv, så betyr det langt mindre å være til stede i barndåpen, konfirmasjonen, bursdagsfesten, eller invitasjonen fra naboen. Det blir mer viktig å gjennomføre det du holder på med – koste hva det koste vil.

Hvis støtten til denne prosessen uteblir fra ens livspartner, starter enda en prosess. Saken handler om kjærlighet. Hvis vi sier at kjærlighet er evnen og viljen til å strekke seg ut til seg selv og/eller andre for å fremme langsiktig utvikling, så må en i hvert fall være til stede for seg selv i sitt liv. Det blir viktig og forståelig med ordtaket om at en kan ikke elske andre mer en man elsker seg selv.

Siden kjærlighet og frihet er også tett opp mot hverandre, må den som er på sin selvrealiseringssti vurdere om partnerforholdet virkelig er et kjærlighetsforhold. Hvis det ikke er det, må det avsluttes. Ellers blir det umulig å være kongruent. I den økende kontakten med en selv, dukker det også ofte opp en erkjennelse av forbindelse med noe større enn seg selv.

Behov for tilhørighet og evnen til å gi og få kjærlighet blir nå internalisert. Avhengighetsforhold avsluttes i trygg forvisning om at det er en kjærlighetserklæring til en selv og til universet. Man fortsetter i strømmen sin. Hvis man ikke gjør det, stopper selvrealiseringen opp.

Å leve i kaos

Jeg tror at neste steg videre i selvrealiseringsprosessen blir å etablere en indre trygghet, klare indre grenser og en indre sikkerhet om at «alt er akkurat som det skal være». Her ligger det mange fallgruver.

Kaos er ikke kaos. Det virker bare sånn når en har få smale perspektiver. Dette beviser kaosteori som brakte oss matematiske fraktaler – med sine vakre landskap som aldri tar slutt. Det var først med tilgang til moderne computer-kraft at kaos er i stand til å vise sitt sanne

ansikt.

For den som lever i prosessen kan det omsettes til å leve i et fryktløst forhold til å ikke vite hva morgendagen bringer, om det er penger til å dekke regninger. Tryggheten kommer fra en tro om at ens egne åndelige krefter passer på og sørger for at ting går bra.

Behovet for forutsigbarhet på den ytre banen byttes ut med forutsigbarhet på indre kraft til å holde seg i sin egen strøm, og oppfatte den røde tråden i sitt eget liv. Egne grenser blir såpass veldefinerte at ingen andre kan komme inn og ta fra den sikkerheten som råder.

Men hva med livet?

Hva skjer hvis denne prosessen får lov til å fortsette innover? Langs denne veien av selvrealisering tror jeg at åndelig bevissthet blir en naturlig del av utviklingen. Åndelig bevissthet innebærer også et annetledes forhold til det fysiske livet. Døden i seg selv er ikke lenger farlig.

Livslysten fortsetter gjerne. Det som forsvinner er dødsangsten! Det som også forsvinner er redselen for det som kan true liv. Hvis en blir stilt til veggs der ens egen integritet må vike for livet, så ofres heller livet enn egen integritet.

Dette nivået av forhold til døden er til stede hos mange av de åndelige ledere som står bak stiftelsen av ulike religioner. Jeg tror det også er til stede hos andre som ikke står i offentlig lys. Kan dette være siste steget – at pyramiden går innover i en selv?

Konklusjoner

Strukturen på min erkjennelse av denne videreutviklede verdi-modellen har ikke bestått tidens tann. Til det er den for ny. Jeg har derimot drøftet den med en rekke mennesker som er i ulike faser av sin egen selvrealiseringsprosess. Alle sier de at de får en dyper forståelse av hva de holder på med. Det belyser mange av de vanskelige prøvene som dukker opp langs veien til å ivareta ens egen utviklingsprosess.

For å si det enkelt er veien opp Maslovs pyramide av behov preget av fokus på det ytre. Vi kan også si at den er basert på frykt for å miste. Veien til utvidet selvrealisering betyr internalisering av de samme nivåene, trinnvis ovenfra og ned, slik at kilden til alt vi trenger er i oss selv. Det samme budskapet er til stede i mange åndelige kilder.

Livet setter oss på prøve hele tiden. Hvis vi består prøven, og ivaretar egen integritet, emosjonell ærlighet, og kontakt med oss selv, fortsetter vi videre. Hvis ikke, stopper alt opp inntil trykket fra innsiden blir så stort at vi kaster oss ut i det ukjente. Kanskje er det den lange smale veien som er nevnt i enkelte kilder til åndelig forløsning.

Foredrag - - -

ner. Sosialiseringen de første påfølgende år dreier seg om balansen mellom innordning og utprøving. Det skal lære å takle utfordringer i hjemmet, det skal lære kjønnsrollemønster, og de skal lære å balansere, hoppe, løpe osv. I sosialiseringprosessen skjer påvirkningen begge veier. I prosessen knytter barn og unge og mennesker seg til hverandre. Den binding som ligger i at noe oppleves som viktig, verdifullt og godt, defineres i sosialiseringsteori som et *ettertraktet gode*, kalles for *tilknytning*. Mennesker kan bli knyttet til steder, arbeidsplasser og til personer. Så snart noe oppleves som positivt, får det verdi for personen. *Slike situasjoner, som gir gode tilknytninger – gir gode læringsbetingelser!*

Den *uformelle* sosialisering skjer først og fremst i hjemmet. Hjemmet gir personlig fortrolig viten om hverandre. Samtidig gir samhandling i hjemmet forutsetninger for felles verdier, erfaring, ferdigheter og kunnskaper. Bergstrøm viser ofte til hjemmet og dets premisser for sosialisering i sin bok *Neuropedagogikk*. Hjemmet, sier han, rommer plass for bruk av alle hjernens ressurser, og vi vet alle at det skjer på en uformell måte. Barnet tar initiativ selv, lek og læring, omsorg og aktivitet knyttes til de personer som viser dem positive tilknytninger. Siden alle sider av

barnet får utfolde seg i hjemmet er det snakk om en helhetlig sosialisering av personligheten. Denne utviklingen blir ofte stoppet i skolen, slik at det spirende åndslivet blir stoppet i sin utvikling. I skolen dominerer kunnskapsressursene. Åndsmennesket kapsles inn. Bevissthetsutviklingen holdes på et lavt plan. Som kjent begynner ungene som et spørsmålstegn og slutter som et punktum. Slik er det nå en gang ofte i skolen.

Forholdet i lokalsamfunnet blir mye det samme eller liknende som i hjemmet. Det er åpent og rommer kontakt mellom mennesker på en uformell måte. I noen grad eksisterer det enda miljøer i utkant-Norge hvor ungene kan delta i de daglige gjøremål. Boken til Christian W. Beck og Marta Straume om Hjemmeundervisning bekrefter at unger på landet, som vokser opp på et småbruk, utvikler positive tilknytninger til hjem og nærmiljø, som gir god mestring av hverdagslivet. Konklusjon? *Uformell læring og sosialisering i hjem og nærmiljø utvikler ungene sitt tanke- og følelsesliv i en konstruktiv retning.*

Formell sosialisering skjer for det meste i skolen. Ungene skal lære å regne og skrive. De skal tilegne seg kunnskaper i naturfag, samfunnsfag, kristendom og engelsk. Læringen blir asymmetrisk fordi det er læreren som har makten og definerer premisene i samhandlingene. Disse samhandlingene gir lite grobunn for «den gode situasjon» og den gode

tilknytning. Kjæser og mas hører skolehverdagen til. Hvem liker egentlig det? Og hvor mye lærer ungene egentlig? Marta Straume hevdet i 2004 at ungene bare lærte ca 15% av det de skulle lære i skolen. Resten lærte de andre steder. Hjemmens verdiressurser er det lite åpenhet for i skolen. Det betyr at åndskreftene, verdiressurserne, ikke blir gitt livsvilkår!!

Skolen som sosialt system er ofte preget av tilfeldige endringer i balansebetingelsene, skoler slås sammen og små skoler legges ned. Familiene flytter gjerne to til tre ganger i løpet av sitt liv. I barneårene betyr det at tilknytningsbåndene mellom mennesker brytes over, og premisene for gode læring- og samhandlingssituasjoner reduseres.

Institusjonene generelt i informasjonssamfunnet gir våre under en liknende sosialisering. Forholdene er ofte store, uoversiktelige og upersonlige. Det upersonlige diskvalifiserer for ansvar. Det som foregår rundt dem blir likegyldig. Det angår dem ikke. Forestillelser hører til det vanlige og psykiske problemer blir stadig mer utbredt.

Jeg skal oppsummere litt: I informasjonssamfunnet er pengeøkonomien dominerende. Tenkemåten bak pengeøkonomien bygger på hjernens kunnskapsressuser, og sosialiseringen er hovedsakelig formell. Dette gir lite kontakt og utvikling av vårt indre, av våre åndskrefter. Det mekanistiske verdensbilde regner

ikke med at det er noe i mennesket, en bevissthet, en kraft som forbinder oss med alt annet liv i naturen og universet. Det 4. trinn i vår menneskelige utviklingshistorie rammer hovedsakelig plass bare for det fysiske og materielle.

Men vitenskapen har nå oppdaget en 5. dimensjon i tilværelsen som rommer en skapende og holistisk kraft. Psi-feltet, som det defineres som, *forbinder* alt liv med hverandre. *Vårt bevissthetsliv blir dermed vitenskapelig erkjent for første gang i historien.* Dette åpner for en helt annen forståelse av det psykiske liv enn hva er tilfelle i informasjonssamfunnet. Endelig er det duket for en større utvikling av menneskets indre og åndelige krefter.

Totalitetsøkonomien bygger på et helhetssyn, og et helhetssyn har røtter i en uformell sosialisering. Uformell sosialisering betyr utvikling av hele personen, og ikke bare av visse sider av personligheten vår. Skoler og institusjoner i informasjonssamfunnet benytter for det meste formell sosialisering. Det gir lite rom for den gode situasjon, og gode samhandlingsmønstre. Konklusjon: Totalitetsøkonomien har størst forutsetninger til å vinne fram i mindre nærmiljøer, hvor menneskene opptrer i 1. person hvor det skjer en uformell sosialisering.

Bergen Økologiske landsby består av omkring 50-70 mennesker. De er åpne, uformelle og ønsker å bygge en økoby med utgangspunkt i

en alternativ økonomi, dvs. gjerne helt utenom den formelle pengeøkonomien. Økobyene bygger på helhetlige løsninger, og er dermed åpne for åndsdimensjonen i mennesket. Forøvrig registreres det at BØL er helt åpent for det pengeløse samfunn.

Totalitetsøkonomien dreier seg i et nøtteskall om følgende punkter:

1. En rettferdig fordeling av verdens ressurser
2. Produksjonsstatistikk
3. Et nytt samfunnsregnskap
4. Erkjennelsen av felles interesser med alle mennesker
5. Dekapitalisering
6. Desentralisering
7. Et lønnsomt prisfall

BDB mente at verden ikke kom i orden før menneskenes forhold til hverandre kom i orden. Menneskenes samhandling må derfor bli overveiende positive. I større sammenheng vil ikke det skje før det nye og holistiske verdensbilde har trengt inn i samfunnet. *Antagelig vil «erkjennelsen av felles interesser med alle mennesker» bære fram både de nye økonomiske samlivsformer og en ny, formell sosialisering som åpner for åndsdimensjonen i mennesket.* Økobyene er banebrytende i så måte, og hjemmeundervisning et godt bidrag til å bryte den formelle sosialiseringen.

Like gyldig – eller likegyldig?

Hvor mange av oss sløvt forsover, innsikten inn til livets lover – som gir struktur og råder over, vår vaneborgerlige snusfornuft?

Gud har skapt livets lover. De gjelder for oss alle, og selvsagt like gyldige, for vekst – som for å falle.

Saktmodige, å være lydige mot livets lover – er Guds-dydg. Om vi blir likegyldige, forsømmer å følge kallet: Et hovmodstegn. Som står for – fallet.

At livslovene blir «ugyldige», for dem som vil føle seg «uskyldige», tror livsløgnere som seg selv bedrar, hov-impulsert av løgnens far.

Inbildske gjerne overtrer livslover, som de overser. Hver «bjelkeblind» overtredet, – sitt fall og forfall selv bereder.

Svein Otto Hauffen

ID-LØS TERROR-TRUSSEL

Frp's Per Sandberg (Oraklet fra Levanger) mener at ID-løse asylsøkere er en terrortrussel.

Hvis han har fulgt med i timen så var de fire selvmordsbomberne i London faktisk født og oppvokst i England - med ID, med andre ord...

DOJ

HOWARD-BUSH-PRAT

Den australske statsminister John Howard er på besøk i USA. I den sammenheng ble det holdt taler som ble overført på CNN forleden der de to kumpanene roser hverandre opp i skyene mht hvilke demokratiser de bestyrer og hvilke verdier de tror på.

Fremdeles sliter aboriginerne med sine rettigheter i Australia. Det samme som de svarte gjør i USA.

Så mye er altså deres selvskryt om menneskerettigheter verdt...

DOJ

Dekapitalisasjon: Det lønnsomme prisfall

Totalitetsøkonomiens formål er å akseptere de fallende priser og tillate at prisene går ned henimot null som følge av utviklingen, ved å organisere det lønnsomme prisfall.

Dette gjøres ved den målbevisst gjennomførte dekapitalisering.

Dekapitaliseringen, eller man kan også kalle det «jubelårssystemet», innebærer en målbevisst amortisering av alle individuelle eller kollektive anlegg og en suksessiv nedskrivning av alle tall, verdier og priser mot null. Den er grunnlagt på erkjennelsen av at alle priser og alle bokførte verdier er samfunnets gjeld til seg selv, hvilket også det objektive samfunnsregnskap gir uttrykk for.

Dekapitalisasjon innebærer altså i daglig praksis at det overalt og ved alle anledninger er riktig å få tallene og de bokførte verdier nedover, istedenfor at hele verden i dag arbeider for å få priser, tall og verdier oppover. Dekapitaliseringen er altså en nedkapitalisering, mens i vår tid de

«borgerlige» som «Arbeiderpartiet» ved sin prispolitikk og lønnspolitikk alle som en er med på stadig å drive mere oppkapitalisering. Gjennomførelsen av dekapitaliseringen betinger altså et nytt og riktig syn på pengene og pengeverdiene kontra realverdiene.

Det er klart at det lønnsomme prisfall kan organiseres på mange forskjellige måter. Den kan også fremkalles ved at vi i våre arbeidssystemer og tjenester «måler med rikelige mål». *Vi må overalt og under alle forhold gjøre våre ytelser store og våre fordringer små.*

Da vil alle våre medmennesker gjøre gjengjeld mot oss, og vi er på rett vei.

For å skaffe den nødvendige oversikt over produksjon og konsum, slik at samfunnsregnskapet kan utfylles med tall, trengs en politisk regnskapsentral.

G. E. Bonde
(Logokratiet bind 2)

GAPESTOKK

Den utrettelige justispolitiske talsmann fra Rognan, Jan Arild Ellingsen, foreslår etter amerikansk mønster et nettsted der man henger ut pedofile. Dette forslaget kunne selvfølgelig bare komme fra ett parti: Frp.

Snart vil han vel ha elever med ADHD på nettet også?

DOJ

GAZA

Ville israelske soldater brukt silkehansker på protestantene i Gaza hvis de hadde vært palestinere?

Vel, vel...

DOJ

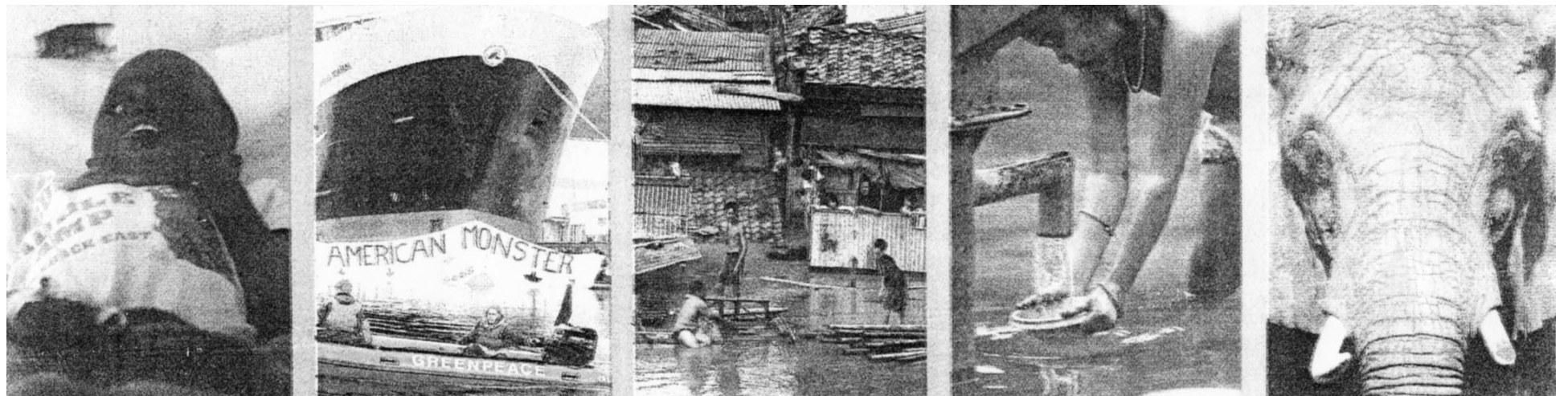
ØKOBIDRAG • ØKOBIDRAG • ØKOBIDRAG • ØKOBIDRAG

Aftenposten 31/3 2005:

ØKOSYSTEMER I FARE – SLIK SKAL KLODEN RAMMES

Verdens økosystemer er i ferd med å bli så overbelastet at livsvilkårene for millioner av mennesker kan bli alvorlig truet de neste 50 årene. Det som står på spill er blant annet tilgang på ferskvann, trygge fiskerier og et stabilt klima.

- Aldri tidligere i historien har menneskenes forbruk av mat, ferskvann og brensel påvirket økosystemene så kraftig og så raskt som de siste årene.
- 60 prosent av økosystemene som er avgjørende for livet på jorden er i ferd med å utarmes eller brukes på en måte som ikke er bærekraftig. Ifølge studien Millennium Ecosystem Assessment (MA) Synthesis Report.

• Mer sykdom

Omfanget av malaria og kolera vil øke, blant annet som følge av avskoging.

• Mindre fisk

Et stadig mer effektivt industri-fiske, med giganttrålere, er noe av det som truer verdens fiskebestander

• Ustabilt klima

Regionale klimaendringer vil føre til flom eller tørke, og problemer for matproduksjon og bosetning.

• Ferskvann

Tilgang og kvalitet på ferskvann er allerede truet i flere fjerike deler av verden.

• Færre arter

Dramatisk bruk av gjødsel truer allerede dyr og planter. 10 til 30 prosent av pattedyr, fugler og amfibier er for øyeblikket truet.

Hvem og hva og hvor er Gud?

Dette spørsmål er det av vital betydning for hver enkelt av oss til daglig og for hele det menneskelige samfunnsliv å bli klar over. Tidligere i menneskenes primitive ungdom gjennomlevet vi de mytologiske forestillingene som f.eks. Asalæren gir et uttrykk for. Menneskene så naturkreftene som personifiserte guder, og vi fikk f.eks. gudene Odin og Tor og i verden hele den store øvrige mytologiske gudekrets. I jødefolkets historie derimot fikk vi den ene gud Jahve – han som er.

Senere etterhvert som «vitenskapen» utviklet seg, ble det bare det som kunne sees, sanses og forstås av våre ufullkomne menneskelige fysiske saner som var «virkelig». Da Gud ikke umiddelbart kunne sees, høres eller oppfattes, så kom vitenskapen frem til det resultat at Gud eksisterer ikke. Vi fikk det materialistiske, ateistiske syn som har preget livsbilledet hos mange i mere enn de siste hundre år.

Dette synet er dog nu veket for det spiritualistiske, det teiske syn. Menneskene er i dag klar over Guds eksistens. Vi er klar over at Gud er universets allvitende og allmektige skaper, hvis skaperverk vi ser og overveldes av om vi f.eks. betrakter stjernehimmelen en mørk, klar vinterkveld. Eller vi iakttar og studerer naturens- og vegetasjonens frembringelser i vår umiddelbare nærhet, og vi tvinges til å forstå og bli på det rene med, at Gud den allmektige skapers eksistens er en realitet, uten hvilken fotfeste for tanken ikke kan tenkes å oppnås.

Vi er klar over at Gud er ånd og energi som fyller det hele univers med dynamiske krefter,

og vi er klar over at Gud er den universelle bevissthet: «Mon den som skapte øret, ikke selv skulle høre, mon den som skapte øyet ikke selv skulle se». Men Gud er usynlig. Vi er klar over at Gud er selvsirkulærens krefter og evner som alt liv og de hele univers er besjelet av og avhengig av.

Skaperen har på forhånd nedlagt de selvsirkulærens tankefrø som senere spirer, og som vi etterpå ser for våre øyne i alt som skjer, og som røper denne og dette av allmaktens på forhånd lagte formål og hensikt med skapelsen. Gud, slik som vi ser ham for vårt indre øye, er ingen gammel mann med grått hår og skjegg slik som vi kanskje tenkte oss ham som barn, fordi vi så ham infantilt avbildet slik. Gud er usynlig. Gud er heller ikke noen demonisk og vilkårlig guddom som griper vilkårlig inn i det som skjer med det enkelte menneske eller det som skjer i naturen. Ti alt har den allmektige skaper altså fra evighet nedlagt som selvsirkulærens krefter og dynamiske evner og formål i stoffet, som til enhver tid utfolder seg i overensstemmelse med autonome, universelle lover.

Vi sier at mennesket er skapt i Guds bilde. Vi mener da ikke at Gud ligner menneskenes leger og kropp; men menneskets sjel, ånd og åndsliv er det som er skapt i Guds bilde. Og derfor evner også menneskene ved hjelp av denne gudegnist, den skapende fanasi og formidlingsevne, selv å skape som Gud, og være hans medassistenter under skapningen, som stadig pågår.

Gud er altså all tings allmektige skaper, som har vært fra evighet og som vil være til evighet, og som opprettholder alle ting i kraft av den universelle lovmessighet han har nedlagt i alt og alle.

G. E. Bonde
(Logokratiet bind 2)

Økonomi – lokalt og globalt

I de internasjonale fora, hvor felles globale anliggender blir drøftet er der uenighet om hvilket problemkompleks, der er viktigst: fattigdom eller sikkerhet.

På samme tid oplever vi en veldig motivasjon hos verdens rike lande til at utbrede begreper som demokrati og frihed. Især til områder preget av konflikt og social uro.

Dette skjer samtidig med at balansen i de rike samfund forskubbes væk fra demokratisk, parlamentarisk indflydelse over til større og større indflydelse fra erhvervsinteresser. Mens de rike lande i internasjonal sammenheng representerer de største økonomiske (erhvervs) interesser i verden så frigjør erhvervsvirksomheter sig mere og mere fra bindinger til enkeltstater. Økonomien gjør sig fri af geografi og national lovgivning.

Gamle begreper som demokrati, frihed og social retfærdighed lever videre i vores livsanskuelser og verdensopfattelser men i et miskmask af politiske traditioner, utidsvarende teoretiske forklaringsmodeller og uden at blive realiseret i samfundets struktur på en konstruktiv måde.

Vi oplever hvordan frihed og privatisering søges realiseret i den samfundsmæssige økonomi. Men økonomisk aktivitet kan ikke være et privat anliggende da den i meget høj grad påvirker og bestemmes af eksisterende levevilkår – lokalt og globalt. Økonomien (erhvervslivet) har i det lys som hovedopgave at virke til gavn for helheden. Demokratiets opgave er at opstille rimelige rammer og vilkår for dette erhvervsliv af hensyn til fælles ressourcer, fælles miljø og fælles menneskelige interesser og rettigheder.

Med til forvirringen hører de modstridende forklaringsmodeller på økonomiske fænomener: *Det er i dag vanskeligt at gennemskue om der virkelig findes objektive mekanismer bag ØKONOMIEN eller om økonomi og økonomisk adfærd alene udspringer af subjektive, sociale fænomener.*

Økonomisk videnskab påberåber sig objektivitet – mens der i den daglige pressekæmpe af økonomi ofte optræder ord som «nervøst marked», «skuffende nøgletal» og «forventninger til udviklingen» – udprægede psykiske termer.

Samtidig kan vi iagttage hvordan verdens førende økonomiske magt, USA, med sin nuværende regering fører en politik, der ikke umiddelbart svarer til de økonomiske lærebøger og på ingen måde burde vække tillid i omverdenen: underskud på betalingsbalancen og på statsbudgettet kombineret med skattelettelser og øgede militærgifter. Hvordan dette alligevel kan bære bliver belyst i en indledende artikkel i dette blad.

I kommende numre vil vi forsøge at formidle overblik eller give helhedsbetragtninger over nogle andre aktuelle problemstillinger såsom, fødevarerproduktion, energiforbrug og -forsyning, vandforbrug og -ressourcer samt i et senere nummer belyse sociale fænomener omkring arbejde, privatliv og samfundsindretning i globalt perspektiv. God læselyst.

Red.

(Pengevirke 1/2005)

Det levende blad

De siste tiårene har ny kunnskap innenfor genetik og hjerneforskning fått omfattende implikasjoner for psykologers forståelse av personlighet og psykiske lidelser. Dette aktualiserer sentrale spørsmål om biologiske begrensninger og muligheter i menneskelige endringsprosesser: Er genene avgjørende for vår personlighet og hvem som utvikler psykiske lidelser? Vil disse utviklingsmønstrene være fastbestemte og uforanderlige?

Av Aslak Hjeltnes

I vår egen tid kan vi se ekstreme eksempler på optimistiske og pessimistiske menneskesyn. I kommersielle selvrealiseringsbøker kan det se ut som at ingenting er gitt, og at individet har ubegrensede utviklingsmuligheter. De mer pessimistiske utgavene hevder at det genetiske arvematerialet inneholder menneskets skjebne, og lite meningsfylt kan gjøres for å endre dette. Psykologisk forskning og praksis er også tydelig preget av disse paradoksene.

I 1995 lanserte forskerne Costa & McCrae «femfaktormodellen», som forsøker å forklare de stabile aspektene ved menneskers karakteristiske væremåte. Ut fra statistiske analyser mener de å ha funnet «the big five» – nøkkelen til å beskrive mennesker i form av fem personlighetstrekk: samvittighetsfullhet, samarbeidsvilighet, emosjonell stabilitet, åpenhet, innadvendthet/ utadvendthet. Costa & McCrae forklarer disse egenskapene som genetisk programmerte utviklingsmønstre. Ut fra en

såkalt «plasterhypotese» antar forskerne at menneskelige personlighetstrekk utvikles uavhengig av livserfaringer og stabiliseres etter 30 år (den opprinnelige hypotesen var tre år). Etter dette er det lavt endringspotensiale, og kun rom for mindre endringer. Et amerikansk forskerteam utfordret dette ved å undersøke Big-5 trekkene hos nærmere 133.000 mennesker, og fant indikasjoner på at personligheten vår både påvirkes av miljøforhold og gjennomgår flere livslange endringer.

Kontroversene rundt Big-5-teorien viser hvordan ny revolusjonerende kunnskap om genetik og hjerneforskning har bidratt til å plassere menneskesinnet innenfor et naturvitenskapelig paradigme. Forskere forklarer nå i økende grad menneskelige utviklingsprosesser og psykiske lidelser med basis i biologiske faktorer. Det er en generell konsensus om at gener påvirker komplekse forhold som psykologiske fenomener. Den nye forskningen ledsages ofte av antagelser om «hard» genetisk determinisme – det vil si at menneskelige endringer reflekterer genetisk fastprogrammerte utviklingsmønstre, og at det finnes få reelle muligheter for miljøpåvirkninger.

Men denne forståelsen av genenes betydning for den menneskelige psyke er basert på antagelser som – i beste fall – er empirisk og metodologisk mangelfulle. For en ting er å forklare genetiske bidrag til relativt enkle egenskaper som kjønn og øyefarge. Forskere har ennå langt igjen for å forstå hvordan gener bidrar til å utvikle komplekse psykologiske fenomener som tanker, følelser og adferdsmønstre. Man antar at disse har en såkalt polygen basis – det vil si at de utvikles fra flere uidentifiserte gener, og modifiseres av miljøfaktorer. Når adopsjons- og tvillingstudier brukes til å identifisere genetiske komponenter for ulike menneskelige egenskaper forkla-

Akademiet:

Kan mennesket endre seg selv?

res individer for eksempel som 60% arv og 40% miljø. Disse studiene inneholder også metodiske slutningsfeil der grupperes beskrivelser brukes for å gi kausale forklaringer av individuelle endringsprosesser. Dyrestudier viser at selv en organismes DNA kan modifiseres av miljøerfaring. Menneskets biologiske arkitektur ser ut til å være i konstant forandring. Psykologene må derfor bruke komplekse bio-psykososiale modeller for å forklare hvordan menneskers utvikling fremfor alt preges av at biologiske, psykologiske og samfunnshistoriske fenomener stadig påvirker hverandre. Denne kompleksiteten skaper unike individuelle utviklingsmønstre som gjør at psykologisk forskning ofte ender i spørsmål om usikkerhet og sannsynlighet og ikke eksakt vitenskap.

Siden 1900-tallet har forskere brukt avanserte hjerneskantere for å se hva som skjer i en levende menneske-hjerne «live». Slike studier viser hvordan svært hurtige endringsmønstre finner sted i hjernen mens forsøkspersonene tenker, lærer, føler og drømmer. Men hva betyr dette? Ingenting er tilsynelatende mer biologisk enn våre erfaringer. Forskere har brukt år på å kartlegge hjernens plastisitet - evne til å endre seg som resultat av miljøerfaringer. Grensene mellom biologi og miljø viskes gradvis ut – og etterlater oss med viktige spørsmål knyttet til individuelle forandringsprosesser og endringspotensiale. Disse samsvarer i stor grad med de konkrete problemene som oppstår i møte med mennesker som utvikler psy-

kiske lidelser. Hva skaper egentlig en psykisk lidelse? Hva skjer når man behandler mennesker med psykiske lidelser? Kan man skape varige endringer?

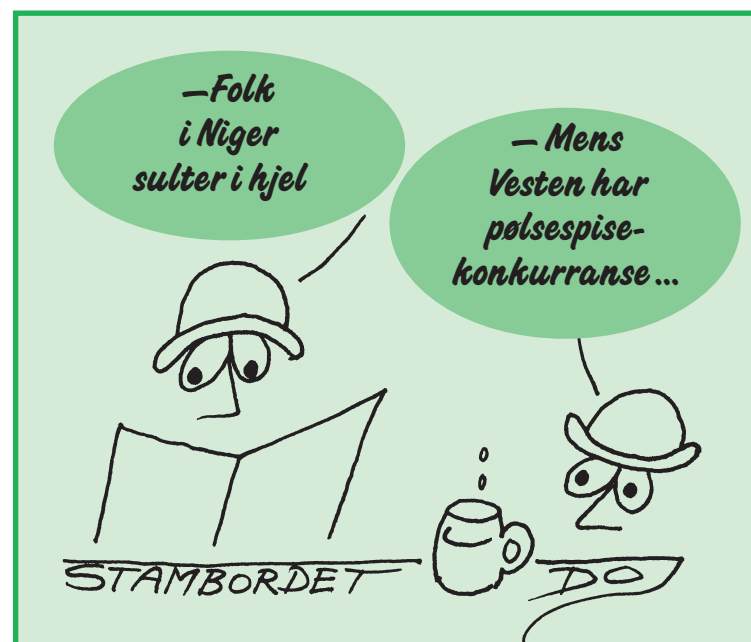
I det psykiatriske diagnoseverket til Verdens Helseorganisasjon, ICD-10, står disse spørsmålene ubesvarte. Hjerneforskning kan i dag si mye om de nevrobiologiske prosessene ved en rekke psykiske lidelser, men vi vet ennå ikke nøyaktig hvordan slike tilstander oppstår, eller hvorfor behandlingsmetodene faktisk virker. Det er vanskelig å bestemme endtydige utviklingsmønstre ved psykiske lidelser, da de fleste ser ut til å ha sammensatte årsaker. I fagmiljøene står debattene mellom nevrobiologiske og psykososiale forklaringsmodeller. Noen syndromer (f.eks. schizofreni og manisk-depressive lidelser) antas å ha basis i biologiske dysfunksjoner, mens andre har utgangspunkt i individets livssituasjon og miljøforhold. Det er mye diskusjon om hvordan disse best kan behandles – med medisiner, samtalerapi eller begge deler. Nyere «sårbarhetsmodeller» forsøker å beskrive de komplekse sammenhengene mellom genetik og miljøforhold i psykiske lidelser. Disse går ut fra at menneskets genetik og biologi gir forskjeller i sårbarhet overfor miljømessige belastninger eller stressfulle livshendelser, som vil være avgjørende for om individer utvikler psykiske lidelser. Noen har slike sårbarheter, andre ikke. Psykiske lidelser oppstår dermed som samvirkninger mellom biologiske og psykologiske faktorer.

Mange vil hevde at psykiske li-

deler er vesensforskjellige fra andre sykdommer. De kan gjerne være organiske av natur, men griper også inn i vår og subjektive opplevelse og virkelighetsforståelse. Psykiske lidelser illustrerer fremfor alt at kropp og sinn ikke er uavhengige av hverandre. Psykologisk terapi i utgangspunkt i personens subjektive opplevelse av problemer, mens medikamenter korrigerer disse via biokjemiske system. Behandlingsstudier viser at både samtalerapi og medisiner endrer prosesser i hjernen, men på ulike måter.

Kan mennesket endre seg selv? Kliniske psykologer kan i sin praksis ta avstand både fra ekstreme antagelser om fullstendig frihet eller genetisk uforanderlighet, og forholdet seg til mennesker som biologiske vesener med vilje, intensjoner og endeløse muligheter. I psykologisk samtalerapi vil man ofte fokusere på menneskers forandringsteorier – i hvilke grad personer har tro på egne evner til å aktivt forandre seg selv – og motivasjon til å se nye former for selvinnsett, tankemønstre og forhold til andre. I psykologien snakker man gjerne om relativ plastisitet; – at det genetiske arvematerialet vil definere visse begrensninger, men at det eksisterer et livslangt endringspotensiale. Noe kan ikke endres, noe endres av seg selv, og noe kan endres ved hjelp fra andre. Men ennå vet vi ikke hvor disse grensene går. Paradoksalt nok ser vi mennesker ut til å forandre oss og samtidig forbli – fundamentalt sett – de samme.

AKA 3/2005

Samfunnsliv

Redaksjon og ekspedisjon
6150 ØRSTA

Abonnement i hele Norden
Kr. 500,- pr år
kr. 250,- pr halvår

Annonsepris kr. 4,- pr mm
1. side kr. 4,50 pr mm

Abonnement kan tegnes
ved poststedene eller
direkte i ekspedisjonen

Sats og trykk:
Møre-Nytt, Ørsta